

CSIKÓS ATTILA

De ki öli meg Cézárt?

ABSZURD DRÁMA KÉT FELVONÁSBAN

2016

Szereplők:

Herczeg András	- a Cézárt játszó színész	60 év körüli
Egyed Attila	- a Cassius-t játszó színész	47-50 év körüli
Csík Mihály	- a Casca-t játszó színész	50 év körüli
Komoróczy Gábor	- a Brutus-t játszó színész	25-28 év körüli
Tóth Csilla	- Egyed felesége, Calpurnia, „Brutus szeretője”	30 év körüli
Albert Tamás	- nyomozó	40 év körüli
Csendes Zsolt	- hangmérnök	30 év körüli
Dr. Zsálya	- törvényszéki orvos	50-60 között
Ica	- büfésnő	60 körüli
Míró Zsolt	- színész	28 év körüli
Kocsics Zoltán	- színész	50 év körüli
Adorján Aliz	- színésznő	60 év körüli
Téri Bella	- színésznő, Portia	25 körüli

Színészek, díszítők, öltöztetők, műszak, rendőrök

(A darab során a szereplők hol saját, hol szerepnevükön szerepelnek)

Első felvonás

A színpadon rendezői bal oldalról, a színpadnyílás harmadától diagonálisan elhelyezett, derékmagas fabrészlet látható ajtókkal, előtte nyüzögő futószőnyeg. Az öltözők és a folyosó. Rendezői jobb oldalon hátul, ahol a jelzett fal véget ér, koszlott presszópult látszik, rajta kávéfőző, előtte két asztal, pár szék, ez jelzi a társalgó helyét. Ezen az oldalon, elől, a színpad széléhez közel egy forgószék, előtte hangpult, a hangpáholy helye. Rendezői bal oldalon a színpad nyitott, belátszanak a műszaki eszközök, kötelek, súlyok, drótok, egy kapcsolótábla. A terek egymásba nyílnak, mégis láthatóak funkcionális különbségeik. A színpadon munkafény, a folyosón erős lábfény hasít keresztbe, a büfében pirosan dereng a két, gömb alakú, műanyag lámpa.

1. jelenet

Csendes Zsolt, a hangmérnök érkezik bal oldalról. Kezében mikroport. Próbaképpen beleszámol, felnéz a hangszórók felé, aztán továbbindul a hangpult felé, ahol az asszisztense dolgozik. Elővesz egy e-cigarettát.

- Asszisztens Nincsen rendben a felső tartomány. (ő is ciceg a mikrofonba) Minden zöngés (hang) torz és zizeg. Zéró. Zaj. Szabadság... sz! sz! (hallgatja a visszhangzó, fémesen torz hangokat) d! d! c! c! (kiabál) Arisztokrácia! Nem értem. (elmélyíti a hangját) És a mély. Zavar, zsúr, zsabó... Tó, távol, titok... Állam... Babzsák...(a hangszórókból kásásan hallatszik vissza minden szó) A mély se jó. (szinte visitva kiabál, a zöngés hangokat – praktikus okból – erősen megnyomja) Cézár! C-Cézár! Demokráciát! Igazságot! (leül a pulthoz, tekergeti a gombokat) Egyszerűen érthetetlen. A mély félholt, akár a másnapos álom, a magas meg hasít. És az alapzaj köztük. Sustorog minden sáv. Szél fújta nádas. Hallod?
- Csendes Hallom. Naná. Talán csak az áram. Munkazaj. (nevet) Tudod, mondani akarna valamit nekünk... A többi meg csak valami interferencia lesz, rendszerhiba, túlszabályozottak a végfokok. Ma még lemegy, holnap átnézzük végre a kábelezést.
- Asszisztens Oké, te vagy a főnök! Mióta nem dohányzol? Ez az elektromos pipa, ez tényleg megnyugtató?
- Csendes A rombolás illúziója is életszerű. Egyfajta győzelem.

A fény lassan lemegy, csak a folyosói metsző keresztfény marad. A büfé területe lassan kivilágosodik.

2. jelenet

A „folyosón” megindul a mozgás. Egy öltöztető tol végig a büfé felől egy jelmezes kocsi, balról pár színész érkezik, kezükben szövegekönyv. A presszópult mögé belép Ica, a büfésnő, a jobb oldali takarásból páran az asztalokhoz érkeznek, leülnek. Fáradtan néznek maguk elé. Csak a kávéfőző sziszegése hallatszik. Ica sorban főzi a kávékat, pedig még senki se kért. A színészek aztán felállnak sorban, és a pulthoz mennek, elveszik a csészét, majd visszaülnek. Kavarnak.

- Míró Zsolt Na, és az este? Voltatok végül valahol? Azon a kibélelt prémium helyen a Hegyvidéken?

Adorján Aliz Nem jött a taxi. Gézám meg már ivott. Csak álltunk a művészbejáró előtt. Nem tudom, mi történhetett. Volt valami a levegőben próba után. Az a veszekedés is, Géza ünneplésekor! Öt percet mondtak, negyed óra múlva hívtuk újra, a diszpécser meg csak szabadkozott. A hajamat téptem. Fél óra után feladtuk. Tizenegy volt.

Kocsics Zoltán Beültünk ide szemközt.
Míró Zsolt Géza akkor itt hagyta a kocsit?
Kocsics Zoltán Legalább kicsit együtt maradtunk. Akárcsak régen.
Adorján Aliz Itt. Örült az elismerésnek. Tudod, milyen az, nem? Már az öltözőben kivette a pálinkáját a két ablak közül. Úgy volt, hogy ünnepelünk.

Kocsics Zoltán Akárcsak régen. Régen mindent megünnepeltünk.
Adorján Aliz Már rég megérdemelne valami komoly díjat is.
Kocsics Zoltán Már régen! Szegénykém!
Míró Zsolt Te csak ne sajnáld annyira! Neked még vándorgyűrű se jutott.

Adorján Aliz Egy Jászait... Legalább. Érdemes lehetne már. De Géza ennek is nagyon örült. Az összes apróját bedobta a parkolóba. Aztán mégse mentünk. Csak ide szembe. Dögöljön meg a taxi, úgy általában!

Téri Bella Ez a Koltáry jó arc?
Míró Zsolt Parancsolsz, drága?
Kocsics Zoltán Legalább egy gyűrű... Legalább együtt maradtunk.
Téri Bella Úgy értem, jól instruál? Érti a művészt? Pénteken kezdek próbálni vele.

Adorján Aliz Istenem, együtt!? Abban a dohos kis lukban... Egy hónap munka se volna elég kimosni harminc év izzadságú élniakarását a függönyeikből. Vagy negyven. Hát Istenem, ott ünnepeltünk. Amikor a Pavillon-ban volt asztalunk.

Kocsics Zoltán Legalább nem verted el Géza jutalmát drága, francia borra.

Adorján Aliz Haha.
Míró Zsolt Én szerettem dolgozni vele. Már Koltáryval. Mondjuk, tudta a dolgát. (*Aliznak*) Egyébként: Pavijon-ban. Két „j” és semmi dupla „l”. Szóval, figyel rád, felkészült, pontos, mint egy orvos.

Adorján Aliz Bocs.
Kocsics Zoltán Csillogratod franciás műveltségedet?
Téri Bella Meg vagyok nyugodva. Ha te mondd. Elmondhatatlanul unom már azokat, akiket nem érdekelnek a színészek. Akiknek ez csak piac. Ahonnan majd ők egyedül főz-

nek. És Koltáryról éppen azt hallottam, hogy elképesztően önféjú. Egomán rinocérosz. Sintér. Egy Gordon Ramsay. De ha te mondd.

Adorján Aliz Ő tudja. Ő mindent. Látod, még az étterem nevét is, ahol nekem volt asztalom. Pavijjon. Na, így jó. Nincs dupla „l”. Csak menő konyha. Az van, szívem.

Bella Fúziós. Molekuláris házi koszt?

Míró Bár, az is igaz, hogy a színésznőit megdönti mindig. A hírek szerint.

Aliz *(Bellához)* Francia. *(Míróhoz)* A hírek szerint?

Míró Szerintem egyébként inkább meleg.

Kocsics Zoltán Pavijjon étteremnévnek? Budán? Lesz itt még forradalom.

Míró Zsolt Jól érzem én ebben a nosztalgiát?

Csendes, a hangmérnök oldalog át a pult felé. Körbenéz, biccent, levesz egy kávé, aztán lassan kimegy.

Téri Bella Ennek mindig mi baja van?

Kocsics Zoltán Csak, mint a neve, Csendes.

Adorján Aliz Egy csendes hangász. Befelé üvölt. Látszik rajta, önemésztő jellem, mint Hamlet.

Téri Bella Ha bejön az öltözőmbe, mindig félek egyedül vele. Úgy néz!

Míró Zsolt Dán tekintettel figyel. Halászkok türelme és királyfik távolságtartása vegyül jellemében. Így értetted, drága? *(nevet)* Ti hallottátok... tudjátok, mi történt este? Mi volt pontosan az a balhé? Szerintem köze van ahhoz, hogy azt beszélük... *(hirtelen elhallgat)*

Csík megy át a büfén jobbról, Aliz ráköszön.

Aliz *(Csíkhöz, negédesen, teátrálisan)* Szép napot, drága! Hallottam ám a „hírt”. Rebesgetik. De én megbocsátok. Biankó. Ha érint engem, ha nem. Rég volt, talán igaz se.

Kocsics *(dühösen)* Megbocsátasz? Ha érint, ha nem? Ki vagy te, hogy megbocsáss?!
Csík Miféle „hírt”?
Kocsics Tudod te azt. Érzed. Már évek óta...
Aliz Igenis megbocsátok. Nem az ő bűne.
Kocsics Csak nem mondd, hogy sajnálni kell?

Csík Nem, nem érzek semmit. Kéne? (*elindul*) Talán magatokba kéne inkább. Ha meg nem haragudtok. (*el*)
Kocsics Még neked áll feljebb...

Herczeg, érkezik balról a folyosón. Egyenesen a beszélgető asztaltársaságot veszi célba, de meglátva Csíkot megtorpan, kivárja, amíg mellé ér.

Herczeg (*Csíknek, félhangosan, őszinteséget mímelve*) Semmit nem mellre szívni! Soha. Csak színészek. Túloznak, nagyítanak. Ne is törődj velük!

Csík (*hosszan nézi, mielőtt megszólal*) Az ember végül megtanul együtt élni vele. Nem igaz? (*túlzó kedvességgel*) És te, most a felső körök főtanácsadójaként, pontosan tudod, mi fontos, mi nem.

Herczeg (*szigorúan*) Szóbeszéd. Irigység. (*szélesen elmosolyodik*) Nem szabad foglalkoznod velük!

Csík Látod, milyen izgatott vagyok? (*el*)

Herczeg hosszán néz utána, aztán elindul a többiek felé.

Herczeg (*odalépve a színészek asztalához, hangosan*) Micsoda kar! Micsoda társaság!

Kocsics Zoltán Művészem, én Kossuth-díjasom!

Herczeg (*Alizhoz*) Gézának kijárt a gyűrű! Mióta és minden hála nélkül... Micsoda karakterek! Hány premier, hány beugrás, édesem! Hány mentés! 007 nem csinálhatta volna jobban. A lélek titkos ügynöke! Fogadd gratulációmat!

Téri Bella Milyen szépen mondja!

Herczeg Bevallom, irigykedem. A vándorgyűrű! Egy kollektíva, egy társulat legnagyobb elismerése.

Kocsics Zoltán Azért, ha már az a társulat... (*bizalmaskodva*) Hallottad, tegnap mi történt Egyed és Csík között?

Herczeg Mesélj! Bár a pletyka nem érdekel. Sem mások kommentárjai. Egy büntett is csak egyfajta vélemény...

Míró Zsolt (*gúnyosan*) Akkor mért hallgatod?

Herczeg Szakmai kíváncsiság.

Kocsics Zoltán Na kérlek! (*fontoskodva*) Összevesztek az öltözőben előadás után.

Herczeg (*elmosolyodik*) Casca és Cassius. Nocsak! A két összeesküvő.

Téri Bella Üvöltve mentek egymásnak. Idáig hallatszott. Összekocantak a poharak az asztalon.

- Adorján Aliz
Kocsics
Herczeg
Géza el is keseredett. Mégis az ő napja volt. Az ő poharai. *(Herczegnek)* Ez téged igazol...
- Szegény Géza! Ezek meg egymást... Vér azért nem folyt, ugye? Vagy igen? Büszke alföldiek. Buzog bennük az ősi stressz. Ne törődjetelek vele! Tudjátok, ez a darab is, Cézár! Mindent kivesz az emberből. Ideget, erőt. Gézával. Gézával törődjünk csak. A díjjal! Elsimul majd bennünk is a harci kedv.
- Kocsics Zoltán
Herczeg
(halkabban, de jelentőségteljesen) Ugye, művészem, ez már azt jelenti, hogy „elkezdődött”...? Hogy akkor...
(nem figyel a kérdésre, elnéz, széttárja két kezét) Géza. És a gyűrű. Az a fontos. *(megveregeti Kocsics Zoltán vállát)* Az ünnep. Most csak ez. *(pult felé)* Icám, egy kávé, egy jó kávé a kisdedeknek! *(elindul)* Ne is törődjetelek vele! *(elvesz egy kávé, aztán végigsétál az asztalok között és kimegy bal oldalt elöl)*
- Míró Zsolt
Adorján Aliz
(Herczegről) Ájtatos pojáca. *(Aliznak)* És Géza? Géza sem mondott semmit neked? Mégis együtt kezdtek. Csík meg Egyed meg Ő.
- Semmit. Nem ártja magát bele. Hisz tudod. Most is csak pihen. Minden előadás előtt. Koncentrál. Készül. Átlé-nyegül.
- Míró Zsolt
Kocsics Zoltán
Téri Bella
Míró Zsolt
Bella
Míró Zsolt
Mert Csíkről érdekes dolgokat hallani.
(Bellához) Roppant fajsúlyos dolgokat.
Homár? Már nekem is feltűnt, hogy olyan izé, simulé-kony és krémes. Kávén a hab.
Hogy jelentett annak idején. Méghozzá éppen Egyedről. A nyolcvanas évek végén.
(felsóhajt) A nyolcvanas évek! Istenem!
- Ügynök volt. Ezt mondják. Hát nem érdekes? Vajon min kaphattak össze? Éppen most, hogy ezek a hírek lábra keltek? Tán csak nem Géza miatt? Hogy Egyed beront Csíkhöz, és üvöltözik vele... Hogy szemrehány? Hogy magának kikér?
- Adorján Aliz
Kocsics
Én édes jó Istenem! Ledöbbsentem, amikor megtudtam. Hogy épp Csík? Hiszen olyan karakán. Őszinte. Egyenes. Csaló! *(Aliznak)* Te a művészt szereted benne. A játéka mély és precíz. De hogy megbocsátasz? Már ne is haragudj...
- Adorján Aliz
Te kitől hallottad? *(zavartan)* És igen, én nem tudom... *(nyomatékosan)* Ha majd lesz bizonyíték. Akkor. Addig szeretnék hinni ártatlanságában. Ki fog derülni. Abban

Kocsics
Míró Zsolt

biztos vagyok. Mindenesetre különös. Elgondolkodtató és félelmetes. És ha az volt? Ügynök lett volna? Mért ne bocsáthatnám meg, hogy egyszer gyengének bizonyult? Egyszer gyengének? Összeveszésük mindenképp gyanús. Majd kikérdezzük Egyedet is. Most, hogy már mindenki tudja.

Sikítás hallatszik az öltözők felől. A fény feljön a folyosóra. Az egyik ajtó kivágódik, és egy öltöztető rohan ki rajta a büfé felé.

Öltöztető Egyed művész úr halott! Egyed művész úr halott!

Sötét

3. jelenet

Feljön a fény a folyosóra és az öltözőkre. Az egyik öltözőből Csík lép ki, kezében mobil. Telefonál. A többiek lassan az ajtó elé gyűlnek, mint egy kórus. Némák.

Csík *(leteszi a telefont)* Leszúrták. Vágóhíd. Merő vér minden. A jelmezek, a tükör, a fal. Ez vadászat volt. Szétspriccelt mindenfelé, komolyan mondom, akár egy állatot. A rendőrséget hívtam. Lemészárolták. Mi történik itt? Mi történik velünk? Hisz ez csak egy színház. Szerencsétlen Egyed!

Senki sem szól, csak nézik.

Csík Mit bámultok? Mire vagytok még kíváncsiak? Látni akarjátok. Azt? Borzongva összehúzni a melleken a kardigánt. Belegondolni a haláltusájába. Indokot találni, kombinálni, ki ölte meg. Hiénák vagytok... Beszélni akartok róla. Összerakni a képet.

Míró Zsolt Össze bizony. Ki talált rá? Talán csak nem te?
Csík Az öltöztető. Marika. Vitte a kávéját. Négy cukor, kis tej. Marika. A nyugdíj előtt. Még ez az évad. Csak két hónap. És tessék!

Bella Édes Istenem...

Kocsics Késsel?

Csík Leszúrták. Mi mással?

Kocsics Lehetne olló. Honnan tudod, olyan biztosan?

Csík Kés. Nem látni. Az öltözőasztal alá zuhant a teste. Mint egy megunt kabát, úgy van odadobva. Nem nyúltam hozzá, csak nem gondolod.

Aliz Nem kéne mentőt? Hívjatok orvost!

Kocsics Bármilyen lehet. Villa, csipesz, ráspoly... Amivel én már színpadon öltem!

Csík Hívtam a rendőrséget. Mentő jön hivatalból. Ilyenkor mindig.

Bella Rettenet...

Míró És... Mikor értél ide?

Csík Ahogy Marika kiviharzott.

Míró Látott? Látott a folyosón?

Csík Csak nem gyanúsítasz? Ha kihallgatást akarsz, kérdezz csak bátran! Egyébként látott. Valami más?

Bella Borzalom...

Megszólal az utasító. Mindenki felnéz a kis hangszóróra. Közben megérkeznek a helyszínelők és a Nyomozó. Nem szólnak közbe. Megállnak oldalt, és udvariasan várják a „beszéd” végét.

Művészeti vezető Kedveseim... Szörnyű, ami történt... Szavakat sem... Igazgatónkkal azonnal összeültünk, a minisztérium ajtajából fordult vissza, ebben az esőben. Úgy döntöttünk, bármilyen tragédia is történt, nekünk ma nem szabad az előadást lemondanunk. Tudom, ez sokakban ellenérzéseket vált ki, dühösek lesztek, de kérlek benneteket, ahogy szoktuk, ez a társulat ma is tartson össze! Éppen ma! Amikor ilyesmi történik. Géza, a Vándorgyűrésünk, Géza tudja Attila, Egyed művészúr szerepét, Cassius-t. Géza, kérlek, gyere fel hozzám! Remélem, érted a helyzetünk... Köszönöm mindeninek! Attila emléke miatt is! Hajrá!

Adorján Aliz *(nagyon igyekszik leplezni öröme)* Géza! Yes!

Kocsics *(Mírónak)* Megint nem te.

Míró Ugyan már! Ne ízetlenkedj!

Kocsics A te karaktered.

A Nyomozó és a helyszínelők utat csinálnak az ajtó felé. A Nyomozó a színészek elé lép miközben a többiek bemennek.

Albert Jó estét! Albert Tamás főhadnagy vagyok. Kérem, adjanak utat a kollégáknak. *(Bemegy az öltözőbe.)*

Aliz Fess fiatalember.
Míró Csík, te tudsz valamit.
Albert *(kilép az öltözőből)* Ki találta meg az áldozatot? Őt kérdezném ki legelőször.
Bella Marika. Lefektették az egyik öltözőben. Kivan. Nyugdíj előtt. Istenem! Szólok neki. *(el)*
Albert Helyes. Köszönöm, drága! Kérem, csak tegyék a dolguk, egy óra, és felmegy a függöny, készüljenek az előadásra! Mire várnak? Táguljanak már!
Aliz Mikor tudhatunk valami biztosat?
Albert Biztosat, drága? Ha az Úr Angyala eljön. Később szeretnék mindenkit kihallgatni. Ügyelót, portást, igazgatót. Az egész bagázst. Szólni fog majd az őrmester úr. Menjenek, menjenek, ne kelljen már a tömegbe lövetnem.

A színészek lassan elindulnak, amikor a büfé felől egy feltűnően szép nőt vezet az öltöző felé egy fiatalabb színész, aki már jelmezben (tógában) van, nyakán nagy, arabmintás sál. A nő zokog. A nyomozó papírzsebkendőt nyújt felé.

4. jelenet

Komoróczy Az áldozat... Attila felesége.
Albert Fogadja őszinte részvétem, asszonyom! *(Komoróczy-hoz)* Közeli barátok?
Komoróczy Komoróczy... *(zavartan)* Azok.
Albert Aha. Hölgyem, parancsoljon! *(átnyújt egy zsebkendőt)* Ha megengedi, később magát is kikérdezem. *(Komoróczy-hoz)* Csak azért kérdem, mert úgy tűnt, ez nem szimpla viszony... Nem kollegiális, vagy baráti, ha érti.
Komoróczy Ugyan, mire gondol!?! Régi, közeli barátság. Már ezer éve.
Albert Színházban ezer év már szerelem. *(ránéz a sáljára)* Szép nyakravaló! Kérem, fáradjanak vissza a büfébe! Hozna egy kávét valaki? Presszó, nagy nyomás, üresen. Nehogy kotyogóssal kísérletezzenek. Megtalálták azt a Marikát? *(kilépve az öltözőből)* Tompa ütés a halántékon, de nem halálos. *(elgondolkodik)* Az ember először nem akar ölni. Azt hiszi, megúszhatja, hogy nem lesz mocskos a keze. Egyed ekkor talán csak megtántorodott. Aztán nyakon döfték.
Albert Kellenek ezek? Ezek a furcsa szavak. Döfték?
Dr. Zsálya Szúrták. A nyaki artériát találta el egy, a bemeneti nyílás alapján kisméretű kés vagy dísztőr. Nem találtuk meg a

fegyvert. Az áldozat elvérzett. Macbeth-i helyszín. (*elismérvően csettint*) Ennyi vért igazán ritkán látok! Filmekben vagy színpadon, néha. Nem is értem, miért szeretik. Hogy mit akar jelenteni. Jelent-e bármit, ha literszámra öntjük a díszletbe a vért. És ha az a rengeteg vér csak metafora, akkor mi súlya marad a drámai gyilkosságnak? Megkímélsz?

Albert

Dr. Zsálya

Albert

Gonoszkodsz, Albert. Még mindig kivagy?

Elfáradtam, János. A válasz, a jogi hercehurca. És Andreát is egy ilyen tinédzser happolta el, mint ez a Komoróczy. Még gyerekzárral védik a lelkét. De már az én feleségemre hajt. És ugyan már, mondd meg nekem, mit ígérhet? Reggelig tartó bulit a party negyedben, hús vodka szóda után egy feledhetetlen God of war csatát a PlayStation-ön? Ez volna álmai netovábbja?

Dr. Zsálya

Menő a MILF! Divatba jött a megértő testiség. Legalább Andrea engedi látni a srácod. Nem tesz keresztbe.

Albert

Én meg is ölném. Megvan már Marika, vagy már nyugdíjba ment?

Sötét

5. jelenet

Marika áll a színpad jobb oldalán. Felülről világítja meg egy lámpa.

Marika

Én kérem, ennél nem tudok többet.

Albert a színpad másik oldalán áll. Rágyújt.

Albert

Nem zavarja? Nem bírom letenni. Válok. Azóta duplán szívok.

Marika

Megértem, nekem a nyugdíj. Mi lesz utána?

Albert

Mondja el újra, kérem! Hátha egy részlet eszébe jut.

Marika

(*mély levegőt vesz*) A halottat mellső, fekvő helyzetben találtam a sminkasztal alatt, lábait maga alá gyűrte kissé a test, mintha térdelésből vagy a székről dőlt volna le. Bal kezével a nyakát szorította, melyen a nyaki artéria vonalában két centi széles bemeneti seb volt látható, roncsolt szegéllyel, sacra tíz centi mély csatornával, a seb körül lilás elszíneződés, valószínűleg a quillon vagy díszes stop nyoma. A penge feltehetőleg elmetszette az artériát.

A sebszélből arra következtetek, hogy életlen volt a kés. A holttest körül és a helyszínen látható vér mennyisége alapján az áldozat már elvérzett, mire megtaláltam. A gyilkos fegyver nem volt a sebben. A sminkasztalon felborult poharat találtam, ez utalhat dulakodásra is. Ezt bizonyíthatja az áldozat homlokán látható, feltehetőleg tompa tárggyal, esetünkben talán az előadás alatt használt öklömnyi fagolyók egyikével, okozott ütés traumás nyoma. Az elkövető valószínűleg megütötte, az áldozat pedig a székre rogyott, és a tükör felé fordult. Ekkor érthette a végzetes döfés.

Albert *(lassan átsétál Marika mellé)* Hát maga is? Döfés? Valami régi kalandfilmből gyarapítják a szókincsüket?

Marika Amikor sokkos állapotban kimentem a szobából, akkor talákoztam Csík művész úrral. Jobban be volt szarva a látványtól, mint jómagam. Nem hiszem, hogy tudna ölni az ilyen... Esetleg ne hozzak egy kávé?

Albert Semmi gyanús?

Marika Én kérem, ennél nem tudok többet. Két hónap és nyugdíj. Sivár, unalmas hétköznapiak. Régi kalandfilmek. Kis parizer. Néha. Havonta jönnek az unokák is. Akkor kirántott hús, krumplisaláta. Egy év, és a régi kollégák se hívnak. Tíz év múlva emléklapot kapok. Ha nem jön új igazgató. A temetésemre obligát csokor. Elmehetek?

Albert Hívja be Csík Mihályt!

Marika el. Egy lámpa felülről megvilágítja Csíkot a színpad bal oldalán.

Csík Igen, tegnap este csúnyán egymásnak estünk.

Albert A két régi barát, elválaszthatatlan pályatárs? Akiik vállatve mindig a *kulturkampfb*ban? Az igazság bajnokai? Casca és Cassius? Tudok ám mindent. Olvasok újságot. Maguk szót emelnek minden igaz ügyért.

Csík Voltak nézeteltéréseink, nem tagadom. Egyed elnéző volt minden esetben. Bocsánatos bűnön kívül bünt nem is ismert. És bosszantott, igen, hogy így mindig hagyja átverni magát. Kihasználták, hogy nem foglalkozott kicsinyes ügyekkel, nem törtetett, nem taktikázott. Ezt a borzalmas gyilkosságot is megbocsátaná. Kérne két konyakot, és koccintana a gyilkosával. Jobb ember akart lenni! Belátó ember. Engedte a nőjét is elszeretni.

Albert Elszeretni.

Csík Fél éve. De nem törődött vele. A szívében békével hagyta.
 Annyira tisztelte az asszonyt.

Albert Tisztelte. Tudott a viszonyról?

Csík Sőt! Segítette, ha lehet így mondani. Háttérbe vonult, csöndben maradt. Ezen vitáztunk tegnap. Kértem, emberelje meg végre magát, mindenki rajta röhög.

Albert Jól sejtem, hogy Komoróczy?

Csík Alamuszi kis kullancs. Befúrta magát a vénülő kötőszövetbe.

Albert Szóval összevesztek.

Csík Én kérleltem, de azt mondta, ne ártsam bele magam. Nem zavarja a pletyka. Ha Csillának jó, ő belemegy. Közben italoztunk. Szó szót követett. A szemébe vágtam, hogy gyáva alak. Ez már neki is sok volt. Kurva anyád, ezt mondta. Mert ő csak elvből volt engedékeny. Nem tutyimutyiságból. Nem mismásolt soha, azt nem lehet mondani. Felment bennem is a pumpa. A tiéd! Ezt válaszoltam. Kiabálni kezdtünk. Bízni akart a szabad akaratban... Szóvá se kellett volna tennem. Összevesztünk. Kiordibáltuk magunk. A végén megnyugodott. Csilla el akart válni, de akkor elhatározta, hogy azt nem engedi. Ebben maradtunk. Aztán magára hagytam. A folyosón Míró Zsoltba ütköztem, aki az ajtónál hallgatózott. Tudálékos ember. Túljátszik mindent. Úgy tett, mintha véletlenül járna arra. Egyeddel ma akartam beszélni, ahogy beértem, épp a gyilkosság előtt. Bocsánatot szerettem volna kérni a tegnapiért. De már csak a szörnyűségre értem oda. A mészárszékre. Minden csupa vér volt. A jelmezek, a fal, mint a vérrel beterített hó, vadászat után, ő meg kiterítve... ki tehette?

Albert Akárki. Nagy ez a szenátus. Hívja be Míró!

Csík *(hallgat, aztán nagy levegőt vesz)* Nézze, Főhadnagy úr! Én már ilyen maradok. Ósdi. Törékeny. Egy oldsmobile az M7-sen. Sosem tennék ilyen...

Csík el, egy reflektor megvilágítja Míró a színpad jobb oldalán.

Míró Szóval, nekem ez a Csík gyanús.

Albert Ha hagyna most engem kibontakozni.

Míró Nem akarom ismételni magam, de ezek ketten tegnap már egymásnak mentek. Logikus, ami történt.

Albert Ne vonjon le következtetéseket, kérem!

Míró (átszellemülten) Csak annyit mondok, verbunk és Dead Kennedys. Ugye tiszta?

Albert Úgy érti, néptánc?

Míró Hiszen minden világos. Nézze! Csíkról az a hír járja (levegőt vesz, nagyot akar mondani), hogy III/III-as volt ifjúkorában. A nyolcvanas évek elején szervezte be az apparátus. (nevet) Maga meg én még a Modern Talking-ra nyomtuk.

Albert Nono! Mindig nehezen viseltem a fiúcsapatok édeskés egyeduralmát.

Míró Még a tudatlanság hályoga úszott szemünkön, így értem. Csík sok mindent látott. Akkor már nyugatra mehetett a Bihari néptánc csoporttal. De volt egy két zűrje korábban. Közbotrány, közszemérem. Körbevizelt egy pártiskolát. Hogy felmentést és útlevelet kapjon, aláírta a beszervezést. Bejárta Európát. Ismerte a kinti dörgést. A progresszív punk zene sem volt előtte ismeretlen. Így jön a képbe a Dead Kennedys, ugye megvan? Abból élt, hogy kazettát másolt a színházi hangtárban is.

Albert Volt nekem is.

Míró Na látja! Magának ez nem volna gyanús? A lázadás zenéje sok pénzt hozott. A barátaira, köztük Egyedre dolgozott, csak hogy nyugatra mehessen. Nem hagyta abba. Jelentett, utazott, másolt. Egyed észre se vette. Mélyen vallásos volt fiatalkorában. Papokkal járt össze, minden reggel imádkozott. Gyanús alak. Klerikális. Munkája nem volt. Érti az összefüggéseket? Csík fizette Egyed albérletét. Abból a pénzből, amit a besúgásért adományba kapott útjai alatt vett kazettákért fizettek neki. A rendszer ezt is elviselte. Így mételyezett meg mindent a punk zene leple alatt. A szabadság ígéretével. Mindenki az állam cinkosa volt. Na persze! Később Egyed Csík jelentései miatt vértett el a felvételin. Pedig sose hallgatott mást, csak Bachot. Mégis az van a kartonjára írva, hogy megbízhatatlan. Megnézheti. Évekig statisztálni is csak pártengedéllyel tudott. Ördögi kör. Látja? A néptánc, a besúgás és a Dead Kennedys. Sok apró fogaskerekből áll a diktatúra.

Albert Tegnap miért hallgatózott Egyed ajtaja előtt?

Míró Éppen ezért. Hogy megtudjam, mi az igazság. Alig pár napos hír, hogy ügynök volt a mi drága barátunk. Sejtetem, hogy valami történni fog. Benne volt a levegőben, hogy úgy mondjam. Gondolja meg! A dolog kitudódott.

Egyed fülébe jutott a hír. Egyed és Csík az öltözőben összerúgták a port. Csík elrohan szégyenében, de ma, előadás előtt újra találkoznak. Csík sértődékeny, haragtartó ember. Nem mondanám, hogy kisszerű, ellenben hiú. Egyed vádaskodik, Csík dühbe gurul, dulakodnak. A kel-lék kés, amivel Cézárt a darabban ledöfik, ott lapul a zse-bében, az orra előtt. Adja magát, előkapja és szúr. Előkap-ja és szúr.

Albert És az indíték? Mi oka volt Egyedet ledöfni? Bassza meg! Szúrni! Agyamra megy, hogy archaizálnak. Épp Egyed-nek lett volna oka bosszút állnia Csíkon. Mi volt az indíték?

Míró A szembesítés, a megaláztatás. A lelkiismeret vak dühe. Én ebből építeném a figurát.

Albert Na tessék! Még egy profilozó. Üdv a csapatban!

Sötét

6. jelenet

Kivilágosodik a büfé. A színészek már jelmezben ülnek az asztal körül.

Aliz Istenem!

Kocsics Igen, igen, ő. Csakis ő.

Bella Hogy lesz így előadás? Elment az eszük. Nem gondolhat-ják komolyan!

Aliz Drágám, ezek nem ismerik a tréfát. Csak Géza helyzetébe gondolj bele! Mit érezhet a tegnapi nagy öröm után?

Bella Legalább hagyni kéne a művért... Hányok.

Megérkezik Csík, ő is az asztalhoz ül.

Kocsics Na, mi volt? Letartóztatnak? (*nevet*) Vagy majd ha lemegy a függöny?

Csík Csak kikérdeztek. Maradok neked.

Kocsics Megvéd, mi, hogy most a tieid vannak?

Csík Nincs neked szíved, Kocsics! Nincs neked szíved.

Kocsics Persze, hogy a kik a tieid, az vita kérdése.

Aliz Ugyan már, ne kötekedj! Csak mert tegnap veszekedtek?
És te meg Ica? Egész délelőtt visszhangzott a színház.
Csak mert négy vodkát a te számládhoz írt.
Kocsics Ica köszöni, jól van. Büdös kurva, de él!

7. jelenet

Aliz feláll, a társalgó elsötétedik, csak Aliz arcát világítja meg egy lámpa.

Aliz Szerintem Brutus. Ez a Komoróczy. Vagy a szeretője, a Csilla. Az a dög Gézával is kikezdett már egy premier bulin. Pár pohár pezsgő, és villany leó. Bárkire rámászna rögtön. Mindene megvan, a férje unalmas. Kell a kaland, endorfin cunamira vágyik. És Komoróczy? A nyikhaj? Jól jönne neki a villa, a presztízis. A jó sajtó. Az önfeláldozás szalagcímei. Az özvegy mellett a gyászban egy ifjú titán... Ha pontot tehetett így az ügyre...

Leül. Feláll Kocsics. A fény rámegy.

Kocsics Szerintem Casca volt. Ezek nem változnak. Ezeknek a lel-
kük a fekélyes. Csík! Te rohadék spicli!

Leül. Feláll Bella. A fény rámegy.

Bella Széttépnék egymást egy kanál vízben. Mind.

Leül. Átmegy a színen Marika.

Marika 1968-ban a Lenin MGTSZ-ben dolgoztam Szolnokon. Öltöm a csirkét. Csinosnak nem mondható munkaruhámat egy egészen közönséges hétköznapi az öltözőktől a telep bejáratához vezető folyosón a derekam fölé rántotta a művezető. Azt mondta: Megfigyelte drága elvtársnő, hogy milyen nagymértékben apad a nemzetközi kereslet a pipihús iránt...? A Történelmi Levéltárban végigolvasott adatok szerint az után lettem megfigyelt, hogy széttettem neki a lábaimat. Azt hitték, kémkedek utána. Pedig csak muszáj volt. Különös sorsokat cipel az élet. Ha engem kérdez... Szerintem nem lehet más a gyilkos, csak a menedzser igazgató. *(nevetgél)* Megússza a közterheket. Most, mondd, egy „saját halott”, jobban megéri, mint egy szerződötetett.

8. jelenet

Kimegy. A büfé ismét kivilágosodik.

Kocsics Aztán miről vitatkoztatok tegnap este?
Csík Határozott véleményem, hogy nem akarod tudni.
Kocsics Gondolod, nem derül ki? (*elmosolyodik*) Herczeg már tudja. (*Csík erre felkapja a fejét*) Majd elmondja ő. Mindenkinek. Már nem érdemes várni tovább.
Csík Herczeg? Konyaktól puffedt állami díjas. Miről mesélne?
Kocsics Már régóta tudja. (*szünetet tart, várja a batást*) Csak az alkalmat várta. A premier után a Kék rózsában, a bankett alatt súgta meg nekem.
Csík Ilyen jóban vagytok?
Kocsics Jobban, mint veled. Tudom, amit tudok. Azt hitted, titokban maradhat minden? Kék rózsza, ne feledd! Szép, véres bemutató volt. Casca döfött, de Cézár életben maradt. Azóta mindenki tudja.
Csík Cézár! Hát persze, Cézár mesteri stratégia. (*feláll, a pult-hoz megy*)

9. jelenet

Feljön a fény a színpad bal oldalán álló Nyomozóra.

Albert Ezekre nem lehet alapozni. Ezek civilben is csak szerepet „játsznak”. Még, hogy Dead Kennedys! Meg rohadék spicli. Szezont a fazonnal. Ugyan már! Pszichopatak! Mit tudnak arról, hogy tények... Hogy indíték, eszköz, lehetőség?

Dr. Zsálya lép ki az öltözőből. Közben a büfébe megérkezik Míró. Ő is leül.

Dr. Zsálya Na, Cassiust becsomagoltuk! Ujjlenyomatot, szövetet nem találtunk. A kés is hiányzik. Gyakorlatilag semmink sincsen.
Albert Kihűl a nyom. Mindig ez van.
Dr. Zsálya Valami kapaszkodó?
Albert Mindet bekasztelnám, ha volt köze az ügghöz, ha nem. Ügynökmúltról hadoválnak, szerintem szimpla szerelmi affér. Figyelted azt a nyúlós képű Komoróczyt? Megégett, híg palacsintatészta. És a feleség? Az arcán művészi

plastika. Semmi hirtelen mozdulat, finom bemetszések, lehetetlen könnyű szikehasználat. Porózus mosoly. A tekintet, mint a lazúr. Már ködlik a kortól. A menekülésnek ez a megfoghatatlan kétségbeesése. Összeillenek, mint a füst és a tej. Csík különös ember. Nem tudom, hányadán állok vele.

Dr. Zsálya
Albert

Tippmixen csak rá fogadnék.
És épp ezért vagyok vele bizonytalan.

Megcsörren a Nyomozó telefonja. Előveszi, nézi, de nem meri felvenni. Aztán erőt gyűjt, a füléhez tartja.

Albert

Halló? Andráska? Szervusz, kisfiam! Nem... nem, sajnos... Berendelték. Már megint. Tudom, hogy csak háromhetente. És ez az egy péntek. Tudom. Kisfiam! Holnap mindenképpen. Nem. Azt semmiképpen! Anya jól van? Iskola? Hogy volna ma az a legfontosabb? Dehogy! Azt akarom csak mondani... Andráska! Szervusz... akkor holnap... *(leteszi)* Szeretlek, nagyon!

Dr. Zsálya
Albert
Dr. Zsálya

Mért nekem mondd?
Ha becsapom, úgy érzem, nincs jogom neki mondani.
Téged még az ág is. Hagyd abba! Menj magánzónak. Tíz éve nem jutsz előre, a családod ráment. Teljesen tönkre akarsz menni? Azt várod még, hogy én adjam az üveget a kezébe? Tegyem fel az í-re a whiskyt?

10. jelenet

A büfében Míró feláll, a pulthoz sétál, Csík mellé.

Míró

Nem akarsz beszélni, Casca? Hát hallgass! Én végül is megértelek.

Csík

Mit értesz meg te, közelebbről?

Míró

Van okod hallgatni. *(közel lép)* Te tetted.

Csík

Az eszed elment?

Míró

El kéne, menjen? *(hosszan nézi Csíkot)* Na jó! De ugye a hír igaz?

Csík

Milyen hírre gondolsz, egészen pontosan?

Míró

(Végigméri) Félsz? Kedves Casca? *(a szemébe bámul)* Hát ide figyelj! Összeraktam én a képet, mint Munkácsy! Már ne is haragudj! Tudom én, min civódtatok, ütköztetek tegnap az öltözőben. Ez nem szakmai volt, nem is gyerek-

kori barátok összezördülése. Nem két forradalmár... nem holmi módszertani csata! Nem két feddhetetlen értelmiségi szópárbaja. Ugyan! Csak az áruló és az áldozat párbaja. „A” spicli titka napvilágra került.

Csík Spicli? (*higgadtan*) Úgy érted, egy spion, egy ügynök, egy téglá, egy vamzer?

Míró Pontosan.

Csík Vaktában lövöldözl.

Belép Herczeg, távolról figyelni Csík és Míró beszélgetését.

Míró Bólints rá, könnyebb lesz utána. Az egész társulat rólad beszél. Meg szegény Egyedről. Micsoda Cassius volt! És micsoda tiszta ember. Büszke vagy rá, Te Csík? Mert én igen!

Csík (*nyugodt hangon*) Büszke. De mit támadsz félgőzzel! Tarolj le, legyél már egy kicsit vagány.

Míró Cinikus vagy, mint vén közterületis. Casca, Casca! Még van pofád, évekig tartó, szorgos állambiztonsági munkád után!

Csík Úgy érted, én? (*elmosolyodik*) Már meg sem lepődöm. És ezt ilyen nyíltan? A képembe? Semmi előjáték? Kijátszod a lapjaidat. Neked a történelem csak kocsmái póker. Észjáték helyett csak tologatod a zsetont. Látom, hogy valami készül. Figyeltelek tegnapelőtt is. Ahogy Cézár a fénykörébe vont. Cézár és Antonius Casca és Cassius ellen. Remek dramaturgia, szavamra mondom!

Míró Csak úgy en passant, megvan a késed, a gyilok, amivel Casca a szenátus előtt Cézárba döf?

Csík (*zavartan*) Nem találom. Talán nem hozta be az öltöztető. Marika, tudod... Már szóltam...

Míró Vagy úgy.

Egyed felesége, Csilla lép be a büfébe. Míró végigméri Csíkot, aztán a nő mellé pattan, mint egy fess huszár.

Míró Micsoda veszteség! Egy ilyen remek ember! Ha tudok valamiben. Annyira szerettem. Két napja is, a titkárságon, ígérte, szól az érdekemben. Tudod, a szerződötetés. És pont ő.

Csilla (*végigméri*) Bármilyen gondolsz is rólam, én szerettem.

Míró Nincs bennem kétely. És most? Hogy tervezed?

Csík (odakiált) Intimszférádba invitálad?
 Csilla Nem tudom.
 Míró (Csíknak) Te jobb, ha hallgatsz. Csak figyelj, abban van rutinod...
 Csilla Elválni sosem akartunk. Volt ugye korkülönbség. Más szellemi minta. Más kor, más reggelik. Ő corn flakes-t sose látott, ki nem állhatta a kekszeimet. Nem vagyok ló, zabot zabálni! (elmosolyodik) Ezt mondta mindig. Az Erdélyi szalonnát szerette. A hagymát. A fehér kenyér ropogós héját. Ahogy ette, néha magam is megkívántam. Mintha magába akarta volna tömni a gyerekkorát. Minden reggel. A múltat. Az ő ötven évét. Megenni az egészet, hogy újraélje a teste az ifjúságot, a diákéveket lent, Debrecenben. A bevonulása előtti utolsó, végtelen éjszakát. A kurva hadsereget, a kék melegítőt, a stokira hajtogatott kamaszkorát. Előfelvételis volt. Majd belerokkant, és mégis. Hányszor mesélte, nevetve. Már akkor a régi, otthoni ízekkel tartotta karban magát. Máig visszasírta. Én meg? Istenem, nem az én világom...

A büfé előterében, a pultról távol Kocsics és Aliz, Bella.

Kocsics Így élnek köztünk. Reggel buszra szállnak, próbára jönnek, kezét fogunk velük, feladjuk a végszót, premier után gratulálunk. Mintha mi se történt volna. Hány embert tettek tönkre pedig.
 Aliz Jaj de nagy demokrata lettél! Már a centit vágta a Kádár, te még a KISZ-ben „dózeroltad” a rendszert. Belülről bomlasztottad a pártot. Ne viccelj, nem tudsz te semmit! Gyerek voltál! Amikor vidékre kerültem, langy hatvanas évek, még nagy volt a nyomás. Tudták, Pesten milyen körökben mozogtam. Akinek állami sarzsija volt vagy elég, ha farka, a kívánós funkciók mind engem akartak. Volt, aki a kartonomat mutogatta, nem vics! Hogy mit írtak rólam a főiskolán. Hogy ne is álmodjak nagy szerepekről, ha...
 Bella Egek, micsoda szívás!
 Aliz (Kocsicshoz) Szóval, nekem te ne beszélj ügynökökről! Végigment rajtam a század.
 Bella Azok a hatvanas évek! Elvis, Sinatra!
 Aliz Gézával sose beszélünk a múlttól. Pedig van dossziéja a Történetiben.

Kocsics Ki volt a megfigyelője?
 Aliz Talán „Római”, Géza nem járt utána sosem. Politikával
 nem foglalkozott, nem látogatta a dunai „csónakházakat”.
 Távol tartotta magát.

Kocsics Inkább evezett volna. Lenne Jászaija.
 Aliz Vagy a Pavijjon-ban saját asztala.
 Bella Római. Szép strand. Meg a lángososok!
 Aliz Te még eheted, még fiatal vagy. Mért nem most vagyok
 fiatal?

11. jelenet

Csík elindul a pulttól. Kezében pohár konyak. Lassan mindenkiről lemegy a fény, csak őt világítja meg egy fejtég.

Csík Szerettem Attilát. Nagy vad volt tenyérnyi erdeinkben. A
 tupírozott hatvanas években. A szűk, foszforos szagú het-
 venesekben. Sokan mondták, neki kedvezett a nyolcvan-
 nasok divatja, a falra szerelt tükör, a pálmafás tapéta. A
 távolság illúziója. Maradt a szorongató luk, amiben
 éltünk, de legalább tágult érdeklődési körünk. Beleda-
 gadt lelkünk a korba, mint egy számmal kisebb cipőbe a
 láb. De ő viselte. Becsülettel. Zokszó nélkül túrta a meg-
 aláztatásokat. Tavasz utca 20. B. lépcsőház, negyedik
 emelet, 28-as lakás. Tudtuk a helyünk. Minden rendszer
 lényege a lakcímnnyilvántartásban megmutatkozó fegyve-
 lem. A hazád az otthonod. Kinek kegy, kinek büntetés
 volt a két szoba hall. Egyforma komfortban spicli és meg-
 figyelt, élmunkás és kitelepítése után megtúrt grófi gye-
 rek. A városi értelmiség népi szóttessel és mángorlóval til-
 takozott. A parasztság színes tévével modernizált. Azzal
 tüntettünk, ami a kezünk ügyébe került. Végül belaktuk
 kényszerű jelképeink. Utcák, házak. Emeletek. Hiszen
 lakni csak muszáj! Érdektelenségbe fulladt a nemzeti
 sors. A paraszt nem elvett földjére, csak a régi mosógépre
 emlékezett. Veszélytelen, boldog végidők! A tévében lát-
 tuk a népi demokráciát leomlani. Akár a kártyavár, össze-
 dőlt. Nem tettünk érte semmit. Az apparátus önmagába
 fáradt bele. Már nem volt dolga velünk. Kire lehetett
 volna még jobban rájjeszteni? Egyszerű anyagfáradás.
 Széthullott magától, akár egy elhagyott épület, a romok

Rókus kápolna

Kálvin tér

alá temetve negyven év titkait. És miről tehet egy épület? Bosszút állhatunk rajta az áldozatokért? Megépül párt-ház, stadion, múzeum. És víziókkal és emlékművekkel szemben tehetetlenek vagyunk. Hisz már nincs mire emlékeznünk és nincsenek álmaink. Azt a világot sem a gerendák tartották egyben. Nem illesztések és nem erős acélszerkezet. Csak türelmes várakozás, hogy majd véget ér. Hogy lesz pálmafa a karibi tapéta helyett. Hogy nem tükör kelti a tágas térhatást. És húsz év után még mindig a kivárási szervezi mindennapjaink. Polgárság? Csak felszín alatt a titkos kapzsiság. Alkatrészenként csempésztett demokrácia. A kerítésbe kapaszkodva haladtunk előre a mélység felett. Magasnak hittük, ahol vagyunk. S ma meg? Az unatkozók dühe. Történjen végre valami már! Zavartan ácsorgunk, mint az amnéziás, nem emlékezünk nevekre, dátumokra, s lassan eluralkodik rajtunk a tehetetlen harag. Ugyanazok az áramlások a mélyben. Ugyanazok az autókönvojok. Összetartás a csomópontok között, s mint a háló, szemünk elől vízbe merülnek, és ha egy-egy szál el is szakad, a többi erősebben feszül. (*kiüssza a konyakját*) El kell mondanom a főhadnagynak, amit tudok.

12. jelenet

Csík sietős léptekkel elindul kifelé. Feljön a fény. Herczeg a büfé sarkából nézi.

Herczeg (magá elé) Mit tervezel, Te Csík?

Csilla is elindul, elvonul Herczeg előtt, jelentőségteljesen ránéz, biccent.

Herczeg (keneteljesen) Drágám, rettenetes, ami történt, beleszakad a szívem! (*megöleli*) De ugye tudod, tudod, hogy mindenben veled vagyok?!

Csilla nem válaszol, Herczeg szemébe néz, bólint, elindul kifelé. Közben Kocsics érkezik. Megáll Herczeggel szemben.

Kocsics (*halkan*) Minden rendben? Ez a gyilkosság most igazán nem hiányzott. Változtat valamit a terveken?

Herczeg *(zengetve atyai baritonját)* Minden a nyomvonalon. Nagyobb a felhajtás, de jót tesz. Aminek ki kell derülnie, így is kiderül. Csak a tűzijáték lesz hatásosabb. Barátom, higgy nekem!

Sötét.

13. jelenet

Nyomozó lép ki az egyik öltözőből. Kezében jegyzetfüzet.

Albert Ha az artériát találta el a kés, hogy nem lett véres a tettes ruházata?

Dr. Zsálya *(ő is kijön)* Locsolt, mint kertben a friss telektulajdonos. Fogta a fejét, mint egy tömlőt. Tartotta, amíg spriccelt. Látszik a fröccsnyomokon.

Albert Szakember volt? Egy kiképzett gyilkos? Böllér? Hobbisebész?

Dr. Zsálya Konyíthatott az anatómiához.

Albert Ki lehet ilyen precíz? *(elhallgat, aztán a Doki felé fordul)* Köszönöm, doki, hogy maradtál!

Dr. Zsálya Nem csúszom le, csak a Híradóról. Az asszony megvár. Akármikor is visz haza az autó. Harminc éve bevárjuk egymást. Nem alszunk el, hogy ne beszéljünk. *(elmosolyodik)* Téged is mindig kérdez.

Albert Irigyellek.

Dr. Zsálya Keress egy megértő menyecskét! Kigyógyít. Mondjuk Éva?

Albert A bizonyíték raktár vezetője?

Dr. Zsálya Kedves, előzékeny, és tiszta. A raktár, mintha a nappalija lenne, otthonos, meghitt rendben a tárgyak, a kés, a mérge, a pisztoly. Síríg tartó viszony. Minden gondosan listába véve. Hát nem volna jó, ha végre valaki gatyába rázna, megegetne, rendbe szedné az életed is?

Albert Lajstromba vegyen? *(mímelt örülettel)* Vagy inkább valakit végre kinyírni! Komolyan! Heti egy gyilkosságot helyszínelünk. Lelőtte, fejbe vágta. És mindre van valami magyarázat. Nem bírják tovább a színjátékokat. Néha csodálom, ahogy valódi, energikus és ősi természetük felszabadul.

- Dr. Zsálya Fenét, főhadnagyom! Csak megzavarják őket a véletlenek. Van az ismeretlen és vannak ők. A gyilkosság csak interferencia azzal, amire nincs magyarázatuk.
- Albert Nem várnak. Cselekednek. Nem félnek elővenni a baltát, hagyni, hogy a karjuk tegye a dolgát. Nem gyávák a valóságot bevallani...
- Dr. Zsálya Ezek szerint az a bűdös nagy valóság nem más, mint amire nem tartasz igényt. Amit kidobsz az életedből. Lomtalanításkor a város. Nyomor és szemét. A meggyilkolt áldozatok. Ez a valóság?
- Albert Talán lányregény? A világ is csak az ősrobbanás salakja. Ölni kell dokikám, ölni kell!
- Dr. Zsálya Erősebb vagy te annál! (*megfogja a csuklóját*) Kicsit szapor pulzus, szájszárazság, ez felteszem, magas vérnyomás jele, de minden leküzdhető.
- Albert Elveszed a kedvem. Pedig most meg tudnám tenni, érzem! Most végre megszabadulhatnék!
- Dr. Zsálya (*elmosolyodik*) Épp ezért vagyok veled. A végén még rabul ejt a színház. Gyilkolni? Ha ezek legalább egy hullát láttak volna... nem moralizálnának! Én értelek, de légy türellemmel! Rági gyógycukorkát! Utazz el! Legyél katalógusok hőse. Nem vagy te színész, hogy átélj minden ügyet!
- Albert Aha! Van egy cigarettád? (*kiszól a színpalack mögé*) Tóth Csilla jön már? Színházjegyem van az Úristenit! (*rágóújt, Zsályához fordul*) Látod, doki? Indítéka még neki is volt. Mindenki ölni akar.

Lemegy róluk a fény. Jobb oldalon Csilla áll, egy lámpa felülről megvilágítja.

14. jelenet

- Csilla Én nagyon szerettem. Már régóta nem úgy... persze... Lelki társ, jó barát volt, mentorom. Tíz éve ismertem meg, egy vidéki bemutató után. (*nevet*) Kicsit berúgattam. Én őt, tizennyolc évesen. Amikor lejárt a szerződése visszajött Pestre. Magával hozott. Egy évig sülve-főve. Tudja, mit jelent egy lánynak egy igazi férfi? Igaz szerelem volt. (*elsírja magát*) Istenem, olyan jó ember volt mindig...

Feljön a fény a Nyomozóra. Közelebb megy a nőhöz.

Albert Az igaz, hogy válni akart?
Csilla Igaz. De nem ő. Csak én.
Albert Hagyta?
Csilla Jó ember volt, mondom. Nem támasztott akadályt. Ő az álmait élte.

Albert De a végrendeletéből kihúzta. Jól tudom?
Csilla *(hallgat, megint elsrja magát)*
Albert Így minden a magáé. A lakás, a kocsi, vadiúj merci. Nyaraló Zamárdiban.

Csilla *(rendbe szedi magát)* Van felesége?
Albert Elváltam.
Csilla Hm.. Szép a szeme. Szép, szomorú.
Albert *(közelebb lép)* Ki volt? Komoróczy?
Csilla *(megfogja Albert kezét)* Az ember megbotlik néha. Elcsábul. Már túl sok az ígélet. Valami kézzelfogható kell, különben mit ér az élet?

Albert *(hagyja, hogy a nő szorongassa a kezét)* Komoróczy adóságaira kellett a pénz?
Csilla Jó fiú, csak meggondolatlan. Orfeusz-lélek. Nem bír nem visszanézni. Nekem a pénz mindegy. Tudtam, ha válok, nincs kocsi, nincs ház, nincs budai öröklakás. *(közel hajol a Nyomozóhoz)* Oda a jólét! Csak én vagyok, egy szál magam.

Albert *(hosszan nézi, a szájuk majdnem összeér, szenvedélyesen suttognak)* És Komoróczy?
Csilla Ugyan... Az egyik öreg, a másik túl fiatal. *(elmosolyodik)* Meg van kötve a kezem. Calpurniát, a zsarnok asszonyát játszom. *(Albert szemébe néz)* Akár ő is tehetne. Vagy én. Maga. Akárki. *(Sóhaj)* A férjem valamit tervezgetett. Amitől jobb lesz a világ. Mindig ilyen volt. Ilyenek voltak. Cassius és Casca. Testhezálló szerep. Ketten az igazság bajnokai. De mostanában Csíkot is kerülte. Pedig mennyit beszélgettek. Hajnalig. Nem fiatalok, és mégis. Gyönyörűek voltak.

Albert Csík is?
Csilla *(bólint)* De már hetek óta nem. Valami járt a fejében.
Albert Talán tudott valakiről valamit?
Csilla Talán.
Albert Egy volt spiclit leplezett volna le?
Csilla Még az is lehet. Látja. Mind bizonyosságra várunk. És nekem nincs másom, csak a szerelem.
Albert Látták bemenni az öltözőbe a gyilkosság előtt.

Csilla Mindig bementem az uramhoz, ha játszott. Én azt hiszem, maga megérti az asszonyi lelket.
 Albert Maga nem képes boldogtalanul élni.
 Csilla És azt hiszi boldogság a bűn?
 Albert Élt, amikor kijött?
 Csilla A legjobb egészségben.
 Albert Ért az anatómiához?
 Csilla Be tudok kötni egy sebet.

Nézik egymást. Az arcuk egészen közel. Zsálya lép a túloldalon.

Dr. Zsálya Itt van Brutus, ahogy kérted, Antoniusom!

Csilla és Albert elengedik egymást. Feljön a fény. Belép Komoróczy, Albert elindul Zsálya felé.

15. jelenet

Albert Te Zsálya! Én tavasz illatot érzek.
 Dr. Zsálya Orvosként nem javasolhatnám, de inkább igyál!
 Albert *(Komoróczyhoz)* Üljön le! *(Zsályához, halkán)* Egyre kuszább az ügy. Irigyellek. Pár pontos bemetszés, pár mozdulat, és a véres, maradék szövetből rekonstruálsz a történeteket. Nekem nem áll össze a kép. Féltékenység, bosszú, nyereségvágy? És ez az ügynökvád is. Ha tíz forinttal drágább a kávé, nagyobb botrány van belőle, mintha valakiről kiderül, spicli volt.
 Dr. Zsálya Ugyan, Te mit tennél, ha rólam kiderülne? A legjobb patológus vagyok. Beérnéd egy büntetlen kezdővel?
 Albert Nem lennél besúgó.
 Dr. Zsálya Szabadidőmben? Honnan tudod? Nem csak a horgászat lehet jó szórakozás.
 Albert Elvicceled.
 Dr. Zsálya Tehetek mást?
 Albert *(Komoróczyra néz)* Szerinted Brutus? Ő lenne a gyilkos?
 Dr. Zsálya Gyerek még. Úgy vélem, inkább Casca. Megfontolt, higgyd meg férfi. Az ő idejében még volt elsősegély oktatás. Oka is volt ölni, s a teatralitás, ahogy végzett az áldozattal, színészi hajlamra vall. Jól beszél, eltereli a figyelmedet. Őszinte, azt sem tagadta le, hogy veszekedtek. Van dramaturgiai érzéke is. Ha jobban belegondolok, nem értem, hogy nem lett az állambiztonságnál nagyobb sarzsija?

Albert Mindenki ezt mondja, mintha betanulta volna az egész társulat. Előadás ez, nem nyomozás.

Elindul a másik oldalon álló Komoróczy felé. Komoróczyra feljön a fény.

Albert Hol volt, amikor Egyed művész úrra rátalált az öltöztető?
Komoróczy A folyosón. A büfébe mentem. Ica, a büfés szólt, hogy igyekezzek, mert elfogy a bableves. Tudja, mennyire szeretem.

Albert Bableves.

Komoróczy Igen. Bableves.

Albert Tudta, hogy Egyed művész úr válni akar? Hogy vége...?

Komoróczy Cassius? *(nevet)* Nem. Ugyan, barátom! Csilla akarta beadni a válókeresetet. De Attila nem hagyta... ha jól tudom. Ragaszkodott elvekhez, tárgyakhoz. Az állandóság volt a hobbjia. Kitartani, amíg lehet.

Albert Szereti?

Komoróczy Bocsánat... mire is gondol?

Albert Tóth művésznőt. Szereti?

Komoróczy Igen.

Albert Remek asszony. *(visszagondol az előbbi kihallgatásra, Csillára, talán elérzékenyül)* Le tudna mondani róla?

Komoróczy Soha!

Albert *(kis tűnődő csend után)* Hány éves is?

Komoróczy Huszonöt múltam.

Albert És már Brutus? Semmi harmadik alabárdos.

Komoróczy Kóstolgat? Mire céloz? Hogy Csilla intézte el?

Albert Kijárta Egyednél, javasolja az igazgatónak.

Komoróczy Nem bonyolult ez?

Albert Cassius jól feküdt odafent. És Csillának megtett mindent. Egy darabig.

Komoróczy *(nevet)*

Albert Azt tudja, hogy Tóth Csillát ma délelőtt Egyed művész úr kizárta végrendeletéből?

Komoróczy *(sértetten)* Arra gondol...

Albert Erős nő. Vagy nem lenne képes megölni?

Komoróczy *(meglepetten)* De hiszen szerette!

Albert Fájjalja tán?

Komoróczy Semmi közöm. Szerényen élek. Nem fontos, mit örökölhet.

Albert Nem egzisztenciájáról beszélek. Azt kérdeztem csak tünődve, mintegy, fájjalja-e, hogy mint maga is mondta, szerettek egymást?

Komoróczy Fiatalabb vagyok. Elöttem a pálya. Mit érdekeljen?
Albert Van valami, ami felvillanyozza? Talán, ha megvilágítaná, miért maradt a művész nő Egyeddel eddig?

Komoróczy Apakomplexus. Meg a hála. Tudja maga.
Albert *(félre)* Nyegle, mint Akhilleusz. Mosolya tompított fény-szóró egy szerpentinen. Veszélyes kanyarban előz. *(Komoróczyznak)* Megvan a színpadi töre?

Komoróczy Hogyne. Mindenkinek van. *(mutatja)* Tör nélkül össze-
esküvő kalap szart sem ér.
Albert *(nézi, forgatja a kést)* Ilyen. Pontosan ilyen lehet, amivel
leszúrták Egyed művész urat.

Komoróczy Ellátmány, egyforma mind.
Albert Hol van a sálja? Jól állt.
Komoróczy Arab sálban hogy lennék római? Levettem. Tudom is én!
Albert Csíkról mit tud?
Komoróczy *(zavartan)* Nem nagyon foglalkozom vele.
Albert Mégis. Hátha hallott valamit. Tudja, könnyen mennek a
hírek, nyugtatólag hatnak, mint a masszázsolaj.
Komoróczy Zárkózott, visszahúzódó ember. Minket lenéz.
Albert Ne mondja!?

Komoróczy *(nyel egyet, aztán kivágja)* Téglá volt, azt beszélik.
Herczeg mondogatta mindenkinek. Azt mondja, bizo-
nyítani tudja. Nem is értem, mi értelme van? Ma már.
Hogy felhozzuk újra meg újra. Mindenki benne volt, ha
engem kérdez. Ne tegyünk már úgy, mintha nem! Egy
hónapja vegzálják ezzel. Egészen kivan. Én megértem,
hogy nem bírta tovább. Csak azt nem értem, mért nem
Herczeget döfte le.
Albert Ne használja azt a szót, hogy döfte, ha megkérhetem.
Komoróczy Akkor mit mondjak?
Albert Amit csak óhajt. Tehát maga szerint Csík ölte meg.
Komoróczy Hiszen ügynök volt. Ahogy mondják. Nem mintha
zavarna, de az ilyen nem bírja elviselni, hogy demokrácia,
meg szólásszabadság. Nem tudja megemészteni. Nem
vágja. Én békén hagytam volna. Kit érdekel a múlt? Vár-
ható volt, hogy egyszer szakad a cérna. A „bizonyos”.
Albert Elveszi Csillát?
Komoróczy *(meghökken)* Tervezem, igen.
Albert Mert most szabad a pálya.

Komoróczy Ha lejárt a gyász.
Albert Átköltözhet a budai Elíziumba.

Csöndben állnak egymással szemben, amikor belép Zsálya.

Dr. Zsálya Megvan a kés.

Albert Tudjuk, kié?

Dr. Zsálya A leltári szám szerint Csík Mihály kelléke volt.

Komoróczy Ahogyan mondtam.

Dr. Zsálya A maga szemetesében találtuk. A szöveggönyv egyik lapjába csomagolva. Harmadik felvonás, első szín, kábé a jelenet közepe. „Casca: Kéz, szőlj helyettem!”

Komoróczy Az nem lehet. Kérem.

Dr. Zsálya Világbéke. Na az, ami lehetetlen. Megjegyzem, az életszerűség és nem utolsósorban a dramaturgiai okokból, Csík helyében én is magánál rejtettem volna el.

Albert Te mindenhez értesz?

Dr. Zsálya Egy vérbeli gyilkos ért a dramaturgiához. Ami persze nem jelenti azt minden esetben, hogy ölni is tudna egy jó dramaturg. De érti a módját. Hol, mikor, hogyan. Miként keverje a kártyát. És Csík olvasott ember. Shakespeare-t kívülről vágja. Az események látszólag drámai terv szerint haladnak.

Komoróczy Nem én tettem!

Dr. Zsálya Irodalmilag ma a személyes vallomások korát éljük át. Nem akar lírai vagy épp tárgyilagosan szuggesztív önvizsgálatot tartani? Semmi lázadás? Gyötört gyerekkor?

Albert Kerítse elő valaki ezt a Csíkot! De rögtön!

Kiáltás hallatszik a színpalák mögül. „Felakasztotta magát! Csík művész úr felakasztotta magát!”

Dr. Zsálya Marika. Két hónap és nyugdíj. Nem irigylem.

Albert Bassza meg! Mi folyik itt?! Fel se ment a függöny, lement a darab. *(Komoróczyhoz)* Magával még nem végeztem. Szűkül a kör.

Dr. Zsálya Befeszültél. Gondolj jó magyar borokra. Egy Balla Fekete lányka jó lesz kiindulónak. ? *(átszellemülten mondja)* Sötétben ülsz, a szemeid csukva, kezed a pohár gömbjére tapad, kiüríted az elméd, az ital helyetted levegőzik.

Albert Húzóra innám. Amilyen állapotban vagyok.

Komoróczy Én akkor csak várjak?

Dr. Zsálya *(Komoróczy vállára teszi a kezét, bólint)* Ez innentől néma szerep.

16. jelenet

Lemegy róluk a fény, közben a büfé kivilágosodik. Herczeg, Kocsics és Míró állnak a bal oldali sarokban.

Kocsics Mi lesz az ügyel? Rohadék spicli. Az egész társulat sajnálni fogja.
Herczeg Legalább nem tagadhat. Csík a téglá.
Míró Ezt is megúsza.
Kocsics Van bizonyíték?
Herczeg *(bólint)* És tizenegyre asztal a Pavillonban. Tudod, a szokásos. Balra, az ablak alatt. A legjobb! Félretettem neked a Flan-ból. Minden a tervek szerint.

Ica, a büfésnő, előrejön, rámegy a fény, a büfé többi része elsötétedik.

Ica Húsz éve figyellek benneteket. Észre sem vesztek, ha sajog a lábam, ha fáj a fejem. Mindig mosolygok. Nem is mondom, ha bármi bajom van. Értetek élek. Kijártam azt is, hogy előadás után ne kelljen rögtön hazamenni, pedig már rég nem „támogatott műfaj” a beszélgetés. Az igazgatónak nyűg a közösség ebben a „gyárban”. SZMSZ köti az ember kezét. Lement a függöny, mindenki húzzon a vérbe! Rendelet írja elő. Nem baj, Ica tudja a módját. *(kacsint)* Enyém a bérlet, régi gebin. Itt maradok, reggelig néha, a HÉV-et mindig lekésem. Elnézem néha, ha sírtok. Ha nevettek. Töltöm a bort, kenyeret vajazok, ha éhesek vagytok. Ismerem mindenki fejlődését, tudom, ki hogy tikkél, ha nem kapott tapsot. Hogy kit kóstolt be a menedzser igazgató. Ki kivel kavár. Aliznak bejönne Míró, Míró Bellára hajt. Láttam már művésznőt meztelen sírni a sarokban, ismert művészt fetrengeni hányás után. Szerettem mindet. De torkig vagyok már. Betelt a mérték. Gyáván, észrevétlenül éltek. Dolgoztok, pénzetek is van, itatra lesz hitel mindig. Mégis! Egymás ellen vagytok. Rémhírek terápiája éltet. Betanult szöveget mantráztok. Zokszó és ellenállás nélkül játsszátok ezt a cézárparódiát.

Sötét

17. jelenet

Feljön a fény a színpad bal oldalára. Az első járás előtt áll mindenki, Albert, Marika, Aliz, Bella, Míró kicsit később érkezik. A takarása felé a nézegetnek. Talán látszik is egy test, annak látszó élettelen tömeg a színpad szélén. Dr. Zsálya kilép a takarásból, lehúzza a gumikesztyűjét, aztán szétnéz, mint egy porondmester.

Dr. Zsálya Cassius és már Casca is halott. Utóbbi, néhai Csík, fulladás áldozata. A szemem bevérzés. Ha ez kevés, a kötél a nyakban elárul mindent. Már, ha van önök közt amatőr patológus, aki csak szórakozásból, néha belekotnyeleskedne... *(körbenéz a színészeken)* Naponta leszúrják egymást, mit vannak megrökönyödve?

Albert Megnézhetem, mester?

Dr. Zsálya Látni fogsz zúzódást a jobb öklén, talán védekezett.

Albert kimegy a takarás mögé. Dr. Zsálya a táskájában matat, aztán Albert után megy.

Bella Öngyilkos lett. Faszom megáll. Csík se bírta tovább? *(őszinte fájdalommal)* Csórikám, még ezt is takarásban?

Marika Milyen jó ember volt. *(körbenéz)* Védekezett. Az ökle véres, a körme felszakadva. A ruhája tépett. Idegenkezűségre utaló nyomok. Ez gyilkosság volt. Nem ölte meg magát. Színpadon pláne nem tette volna. Tisztelte, ahol játszott. *(Míróra néz)* Nem hittem soha, amit róla mondtok. Hogy ügynök? Krisztus a kereszten. Épp ellenkezőleg. Nagyszerű ember volt, úriember. *(félre)* Szarháziak.

Hallgatnak

Aliz Ez akkor annyi. Elmarad. Gézám meg hiába tanult.

Míró Van, hogy vége a dalnak.

Marika Popsztár vagy, fiam, nem színész. *(kimegy)*

Bella A tanácsait... amiket nekem adott, épp itt, a takarásban, nem feledem. *(kiabálva)* RIP! RIP! RIP!

Aliz Gézám is mindig szerette. Istenem... Nyugodj békében Mihály!

Megszólal az utasító.

Igazgató hangja

Gyerekek... *(elcsuklik a hangja)* Fájdalom, gyász és értetlenség... Ne haragudjatok, keressük még a szavakat. Mi történt? Mi történt ma este? Megrendültek és végtelenül magányosak vagyunk. Lesújtott minket a hír. Akármi is történt velünk ma este, bármilyen szörnyűséget is követünk el önmaguk ellen, nézzünk ma este magunkba! Mivé leszünk? Gyerekek! A ma esti előadást természetesen lemondjuk. Ne terjesszük a pletykákat! Kivárjuk a nyomozás végét, hogy méltón emlékezhessünk Csík Mihályra és Egyed Attilára! Jó éjszakát... *(éles, fém hang szakítja félbe utolsó szavait)*

Herczeg érkezik jobbról, lassan előremegy, kinéz a takarásba.

Herczeg

Borzalom! Borzalom! Hogy történhetett? *(Míróra néz, összenéznek)* Bevette magát közénk az ármány. Valahogy megrohasztotta az egész társulatot. Mióta mondom? Valami nincsen rendben a morállal.

Bella

Ki lehetett? Én félek.

Csilla érkezik, csendben megáll a többiek mögött, kissé távolabb.

Herczeg

„Caesar holtának nyíltan okait kívánjuk adni.”

Dr. Zsálya és Albert lép ki a takarásból, utóbbi kezében átlátszó zacskó, benne egy arab mintás szövetdarab.

Dr. Zsálya

Ez Brutus mondata. Ha jól tudom. Arany nagy rajongója vagyok.

Herczeg

Egzakt, Főorvos úr. *(a sálra mutat)* Brutusé. Ahogy a sál is. Ha nem csal a szemem.

Albert

Ezt szorongatta Csík a kezében. Vélhetően a tettesről téphette le. Komoróczyé volna?

Csilla

(elsírja magát) „Koldus ha vész, nem tűn fel üstökös...”

Dr. Zsálya

Calpurnia és Cézár. Második szín, Második felvonás.

Csilla felzokog. Albert a nő mellé lép.

Albert

(Csillához végtelenül érzelmesen) Magától kapta?

Csilla

(sírva) Tőlem. Amikor eldőlt, jöhet a válókereset.

Albert

Sajnálom. Őszintén. *(Mégfogja a nő kezét)*

Csilla Ne tegye. Immár gazdag úrinő vagyok. Megérdemlem, ha fáj. (*kibúzza ujjait a férfi tenyeréből*) Amúgy sem lenne már jövőnk...

Albert Nem úgy értettem.

Csilla (*súgva, mert meglátja a közeledő Alizt*) Mi nem érthetjük már máshogyan...

Aliz (*Csillának, odalépve hozzá*) Nyugodj meg, drága! (*magához öleli*) Gézával majd hazaviszünk. Van mindened otthon?

Csilla zokog Aliz vállán.

Albert (*zavartan, kissé talán csalódottan kikiabál a takarásba*) Vegyétek őrizetbe Brutust!

Herczeg (*tragikusan*) Te is, fiam... Komoróczy. Micsoda szörnyű este! Legjobbaink... (*Csillához lép ő is*) Minden rendbe jön, ne aggódj, ki hinné el, hogy két embert megölt?

Dr. Zsálya (*tűnődik kicsit*) Olyan egyszerűnek tűnik. Csikra gyanakodtam. Övé a kés, amivel öltek. A gyilkos fegyver Komoróczy szemetesében. Csíkot felakasztják. Kezében Komoróczy sálja. Minden mindennel egybevág. Neked nincs ebben semmi furá?

Albert Semmit sem tehetek... A bizonyítékok, az indíték... Minden ellene szól... A rend minősége a jogrend, doktorom!

Dr. Zsálya Majd mondd a fiadnak is. Apja helyett egy hatályos jogszabályt kapott. Csak azért nem találkoztál vele, mert a törvény komisz, és nem engedte meg.

Albert Őt hagyd ki, ha kérhetem! Tudod, hogy mindent megteszek.

Dr. Zsálya Épp azért. A fiú csak azt öröklj majd, amit nem rágott pépessé a rossz lelkiismeret. Nyomozz, főhadnagy, nyomozz!

Lassan lemegy róluk a fény. Homályosan látni, ahogy a hullaszállítók felemelik Csík testét, és kiviszik. A többiek nézik. Feljön a fény a büfében, az asztalok között felmosó Icára.

Ica Bizonyíték? (*Mintha az előző monológját folytatná*) Minden a régi. Ez a szék, ez az asztal: a rendszer. Akciósan vetjük, ami most van. A Jófogáson rálicitáltunk. Jó állagú diktatúrám cserélném demokráciára ráfizetéssel. Esetleg eladó azonnal. Ugyanott Gorenje áron alul. Ennyire

futotta. Ugyanabban a rendszerben éltek. Maradt a napi rutin. Húsz év elhallgatásban. Csak most nem visz el senki, ha pofáztok. Húsz évig bíztam abban, hogy jobb lesz. Hogy majd a fiatalabbak. Francot!

Feljön a fény a még mindig szemlélődő társulati tagok mellé belépő Marikára.

Marika 1968-ban a Lenin MGTSZ-ben dolgoztam Szolnokon. Öltöm a csirkét. Csinosnak nem mondható munkaruhámat egy egészen közönséges hétköznapi az öltözőktől a telep bejáratához vezető folyosón a derekam fölé rántotta a művezető. Azt mondta: Megfigyelte drága elvtársnő, hogy milyen nagymértékben apad a nemzetközi kereslet a pipihús iránt...?

Ica Az anyám osztályidegen volt. Nem felvételizhettem. Munkát a Cipőgyárban kaptam, a szalagon. Büszkeségből sem a KISZ-be, sem a pártba nem kértem felvételem. Olyannal nem gazsulálok, aki szerint az apám népnúzó gyilkos. A beilleszkedés nehéz volt. Csupa egyszerű ember, tankönyvbe illő, példás proletárok. Én meg az ifjú csinibaba. Szőke, hosszú hajam volt, hamvas a bőröm. Engem akart párttitkár, művezető elvtárs. Nem hagytam magam. Talán az öntudatom volt, amiért végül is befogadtak a brancsba. Becsülni kezdtek. Többüket én is megszerettem. Melósok voltak, nem pártemberek.

Marika Aztán elterjedt rólam, hogy spicli vagyok. A szakszervezeti bizalmi hívott egyszer félre, Tégláné Molnár Györgyi, sohasem felejttem, ő mondta el. Mért vagyok spicli. Szerintük.

Felmegy a fény a közönség felé forduló Alizra.

Aliz Nem vagy párttag, nézett a szemembe. Eleve gyanús körülmény. Szép nő, polgári múlttal, és hab a tortán, hogy pártonkívüli. Hát nem értetted meg a leckét? Alul maradtál az ideológiai harcban? Miféle titkaid vannak? Hogy lettél brigádvezető máshogy? Spiclinek hisznek.

Ica A szemembe nézett, és tudtam, hogy tetszem neki. Mit tehetek a szóbeszéd ellen? Nem vagyok spicli. A szemembe nézett, de nem mondta, konkrétan mire gondol, csak azt súgta: „lépj be a pártba!” Olyan legyél, mint ők. Ha „más” vagy, ne mutasd. Ezután kacsintott. Párttagnak

nem illik besúgni. Ha besúg is, bocsánatos. Lép be a pártba!

Skandálni kezd.

Lép be a pártba!

Jól keveredj!

Tudd a helyed!

Lép be a pártba!

Aliz és Marika is bekapcsolódik a skandalásba.

Hallgatunk róla!

Ezt teheted.

A gyilkos, a téglá,
megfigyeled majd,

életed része,

a szomszéd, a boltos,

megfigyelőknek

megfigyelője,

tudd a helyed!

De mondd, ki a spicli?

Mondd, ki a tettes?

Mondd, ki a tettes?

Mondd ki, a tettes...

Belevág egy fémes, kemény hang, amit az első felvonás párbeszédeinek részletei követnek, mintha telefonon át hallanánk, messziről, elhalkulva, míg teljesen el nem sötétedik a színpad.

Első felvonás vége

Második felvonás

A színpad félhomályos, a takarásból szűrődik ki némi fény, és a hangpult munkafénye ég. Herczeg lép ki az első járásból. Lassan középére megy, szertartásosan leveszi kabátját, a hangpult melletti székre teszi.

Herczeg

„A gyáva többször hal meg sír előtt, / A bátor egyszer ízli
a halált. / Minden csodák közt, melyeket tudok, / Leg-
rendkívülibbnek találok azt, / Hogy ember félni tud.
(...)”

Bal oldalon belép Csendes. Megáll a takarás előtt, beleszív elektromos cigijébe.

- Csendes „Legyetek mindvégig türelemmel Rómaiak, hazámiai, barátim, hallgassatok meg ügyem miatt, s legyetek csendesen, hogy meghallhassatok. Higgycetek nekem becsületesemért s legyetek tekintettel becsületesem iránt, hogy hihihetetek. Bíráljatok meg bölcsességetek szerint, s ébresszétek fel érząceiteket, hogy jobban ítéllhetetek. Ha valaki van ezen gyülekezetben, szíves barátja Caesarnak, annak mondom, hogy Brutus szeretete Caesar iránt nem csekélyebb, mint az övé. Ha most ezen jó barát kérdezi, miért támadott fel Brutus Caesar ellen? válaszom ez: nem mivel Caesart kevésbé szeretém, hanem mert Rómát jobban szerettem.” Magánszám, művész úr? Magánszám?
- Herczeg *(meglepett)* Kabala. Rossz szokás. Dikció nélkül nem hagyhatom a színpadot. Egy iskolai ünnepegen kezdődött, 56' ósze volt. Azóta, talán ha harmincszor fordult elő velem, hogy előadás elmaradt. Szerencsét hoz, mint premier előtt a köpködés. Már mindenki hazament?
- Csendes Minden szokás: megnyugtató. Masszázsolaj. Hazament, dolga végezetlen. Csak mi maradtunk. És? Eddig bejött?
- Herczeg A babona? Eddig igen. Talán marhaság, de vén vagyok, már nem változom.
- Csendes Semmi sem változik. Meg aztán maguknál egészen ifjan kezdődött ez a „ragaszkodás”... *(legyint)* Minden tragédiánk alapja. Fogjuk az elveket erős marokkal! Jövönk alapja a kigyúrt ideológia.
- Herczeg Provokál? Ifjú barátom! *(elmosolyodik)* És maga? Bontás? Vagy pénzes „különmelő”? Fusi. Túl sokat dolgoznak, maguk fiatalok! Nem jut idejük figyelni egymásra se. Aztán panaszkodnak, hogy minden megnyilatkozás visszhangtalan. Nincs, akit érdekel! Csak elássák magukat.
- Csendes *(túlozva)* Önző, kapzsi generáció vagyunk!
- Herczeg Úgy látja? Nem mennék ilyen messzire.
- Csendes Hol a határ, művész úr? Hol a határ?
- Herczeg *(legyint)* Nem vagyunk csalhatatlanok mi sem. *(nevet)* De követtük, ki hol tart abban, amit csinál.
- Csendes Követték.
- Herczeg Közösség máskülönben? Hogyan? Összejártunk...
- Csendes Pinceklubos nagy ölelkezések. Faliújságra kipoztolt örök szerelem. Vintázs fészbúk, neonvilágításban, ugye? Gombostüerdőben a pénteki kultúrest műsora. Penészes fal

előtt penészvirágok. Rockzene, sör, vébéká, ismerkedés.
 Erre gondol? És obligát figyelemre, persze.

Herczeg Tőlem gúnyolódhat. Fájó szöglet a lelkükben a vének hajdani ifjúsága. Pedig az se volt rosszabb, mint hajórabként görnyedni számítógépek előtt. Nem minden a pénz.

Csendes Nem minden. Figyelni jó volt?

Herczeg Tanultunk belőle.

Csendes Maguk mindenből tanultak. Nemde?

Herczeg *(bosszankodik)* Egészen pontosan mire akar kilyukadni, ifjú barátom? Ez itt az én színpadom...

Csendes *(felkiált)* A maga színpada? A maga színpada? *(felsóhajt, elmosolyodik)* Felnövünk, megöregszünk és a „mi” színpadunk lesz mindenki munkája?

Herczeg *(hosszan nézi Csendest)* Áldott, gyermekkori tisztaság! Kisdetek petíciója. Erről beszélünk? Miért? Nyersnek és egoistának tart, tudom. De azt tudja fiam, sebesre tépett szájjal nem esik már olyan jól a csók? Reumás karral nem úgy ölel az ember? Mire megöregszünk, salakanyaggal teli a test. Bomlófélben. Bemocskolódtunk. Vénen is egykori ártatlanságot, „alázatot” keresni, olcsó csalás. Szomorú bukás jele... Talán kell némi bátorság bevallani, és kell egy élet küzdelme, hogy ki merjem mondani, de igen, és tartson nagyképű bölénynek, ez az ÉN színpadom.

Csendes végigsétál a színpadon Herczeg előtt.

Csendes Ha jól értem, volt egyszer egy naiv és tiszta Herczeg is?

Herczeg Bizonyára.

Csendes Aki „áldozatul esett”. Igaz. Most meg van egy „bölcs”, fáradt bölény. Akit, mint korábban meghurcolt, bátor ellenállót elővezet. Igaz? Aki akadémikusok és miniszterek dolgozószobáiba bejáratos. Díjak és színpadok birto-kosa.

Herczeg S több mint hetven év. Az is van, igen. Munka.

Csendes Egyénisége virágzó oázisa: hetven év. Büszke lehet, hogy megvédte vadászterületét, szemben azzal a naiv kamaszszal, aki volt. Hogy reumás karral is van ereje az ártatlanság ellen küzdeni. Végül is, a természetes kiválasztódás már csak ilyen. Személyiségeink viadala? Kegyetlen csata.

Herczeg *(feláll)* Ha megengedi, most megyek. Nem engedett eljátszani egy régi rutint. Rendben, fiam. A vesémbé látott.

- Köszönöm! De ha nem haragszik, inkább már hazafele
venném az irányt.
- Csendes *(nézi, ahogy az öreg ballag kifelé)* Ha jól sejtem, most egy
megbántott kamasz távozik. Nem győztes bölény. Mene-
külünk a konfliktus elől? Kezünket tördeljük?
- Herczeg *(vissza sem néz)* Igaza van! Így mentem haza ifjúkorom-
ban is. Pont így, fiam.
- Csendes *(félhangosan, mintegy magának)* Az anyám elhitte, hogy
az ember jó marad, ha akar. És, bár szenvedett eleget, ami-
kor meghalt, jóemberként búcsúzott. Nem hitt sérülések
és sebek férfias fétisében. Ki nem állhatta azokat, akik
kifordult lélekkel, de melldöngötte, részeg önsajnáltságban
mutogatják forradásaikat. Küzdelmeik nyomát. Hősies
helytállásuk dicstelen tetoválásait. *(Herczeg megtorpan)*
Felmentésüket emberi mivoltuk alól. Hetven év?! Két
perc is épp eleget bizonyít. *(észreveszi a visszainduló
Herczeget)* Mindössze két perc elég, hogy az ember meg-
értse a jellemfejlődés lényegét.
- Herczeg Drámai felismerés. Kissé teátrális, de megveszem. Érde-
kel.
- Csendes Nocsak! Hát mégis marad? Annyira tehát mégsem sie-
tünk.
- Herczeg Hogyan is lehet két perc alatt többre jutni, mint hetven
év alatt?
- Csendes Nézze! Hallott maga is a hírről, miszerint Csík ügynök
volt annak idején. Hogyne hallott volna. Mindenki hal-
lotta. Magától.
- Herczeg *(órájára néz)* Eddig értem a két percet. Türelmesen vára-
kozom.
- Csendes De van, amit nem hallott még maga sem. *(A hangpulthoz
lép, elindít egy felvételt. Fémes hang hallatszik először, mint
az első felvonás elején, aztán kopogás, majd ajtónyitás
hangja.)*
Csík hangja: Bocs! Bejöhetek?
Egyed hangja: Gyere! Épp beszélni akartam veled. Meg-
vannak az iratok. Hiánytalanul.
Csík hangja: Ez nem is lehet igaz! Akkor most...
Egyed hangja: Akkor most minden kiderül, bezony!

Herczeg zavartan figyeli Csendest. Csendes leállítja a felvételt. Fémes hang hallatszik megint.

Herczeg
Csendes *(kissé idegesen)* Ez micsoda?
Még nem hallgattam végig az egészet. De érdekes lehet.
Nem gondolja?

Herczeg
Csendes Micsoda ez?! A bolondját járhatja velem!
(Körbemutat) Jó cucc mi? A hobbiból szakma, szakmá-
ból hobbi lett. De nevezzen simán betegnek, ha akar.
Mindent lehallgatok. Akarná tudni, miről beszélgetnek
most a Gödörben?

Herczeg
Csendes A kocsmában szemközt?
Miről egyeztetnek az igazgatói irodán? Az éjjel-nappali
boltban a nepperek hogyan döntenek meg Szóke Rozát?
Körkapcsolásban a környék. Élő, egyenes minden. Nem
volt kis munka, de megérte. Irigykednének rá a belbiz-
tonságiak.

Herczeg
Csendes De hisz ez...
Ja! Törvénytelen. Egy sor jogszabályt sértek. De van pre-
cedensünk az ilyesmire. Egyébként is, nem vette észre,
hogy mindenki egyre látványosabban leplezi azt, amit
rejtteni kéne? Az a trendi, aki nyilvánvalóan titkolózik.
Ha úgy tehet, vannak titkai. Az orrunk elé tolják a szeny-
nyest, kiszivároztatnak, megszellőztetnek. Erről tudják,
hogy már vagy valaki. Persze, ami valóban titkolnivaló...
Régi, szép idők! Mikor még keményen összezárt önmaga
körül a rendszer, és nem divatozott.

Herczeg
Csendes *(már elmúlt az idegessége, higgadt)* Fel is veszi.
Naná, hogy persze. Ne is mondja! Már pszichológusnál is
jártam vele. De nincs pontos kórisméje. A diagnózis,
hogy úgy mondjam: elveszett az igazságba vetett hitem.
Mániákusan keresem a megoldást a múltra.

Herczeg
Csendes Elveszett gyerekkor?
Elcsesztett. Nem volt apám. A vele vívott háborúskodás-
ban anyám mégis tönkrement. Így ami nem volt, mindent
áthatott. Láthatatlan, megfoghatatlan, csak anyám félel-
méből volt felismerhető. A rettegésből, ami szinte parázs-
lott tekintete vonalában.

Herczeg
Csendes Sajnálom. Borzasztó lehetett. Mitől rettegett?
Szóra sem érdemes. Már nem él. Nekem meg marad a
poétikus rekonstrukció. Töredékekből próbálom össze-
rakni a hiányzó életet. Ahogy egy, hogy is mondjam csak,
nyomozó?

Herczeg Roppant érdekes. Van több felvétele is? Úgy értem, a ma este elmondhatatlanul sok rejtélyt hozott. Talán kiderül valami lényeges...?

Csendes Kíváncsi rá? Nem volt időm mindet lejátszani. Ez éppen még tegnapi. Az inkriminált összeveszés. A vita Egyed és Csík között. És ahogy gondolja. Mindössze két perc az egész. *(elindítja lejátsszást)*

Herczeg leül, Csendes beleszív e-cigarettájába, és a takarásnak dől. Fémes, éles hang hallatszik a felvétel elején. Lassan minden munkafény lemegy, aztán kialszik előbb a Csendest, majd a Herczeget megvilágító lámpa is, és ahogy a hallott diskurzusban elő-rehaladunk, teljes lesz a sötét.

Az előbbi hangfelvétel folytatódik.

Csík: És mi van, ha valóban kiderül? Jó az valóban bárkinak?

Egyed: Mit választhatunk?

Csík: Valami változni fog? Két évtizede ebben reménykedünk. Hogy végre valami olyasmi történik, olyasmit teszünk, ami mérhető. Ami alapjaiban javítja ki az előzőek tévedéseit. A mi elhallgatásaink. És sosem. Mit ér egy lelepleződés? A botrány majd leplez másokat. A hír felvilan, mint egy üstökös. És? Írnak róla a lapok. Szigorúan a „mértékadó” orgánumok, egy hónapig. Két hónap múlva jó téma reggel, kávé előtt. Tejjel, mint a müzli. Tápláló kontextusa lesz még egy darabig. És azután?

Egyed: Nincs más választásunk. Ugyan, Mihály! Miben lehetünk biztosak? Mondjuk ki legalább azt, ami biztosan igaz. Tudják meg. Döntsenek arról, hogy kell-e több? Kell-e mást is tennünk, mint azt, hogy a szemükbe vágjuk, hazudtak, hazudnak ma is! Arról helyettük, az emberek helyett mi nem ítélezhetünk, megbocsássanak-e vagy követeljének bírósági ítéletet. Csak ők, de csak az igazság birtokában lesznek képesek.

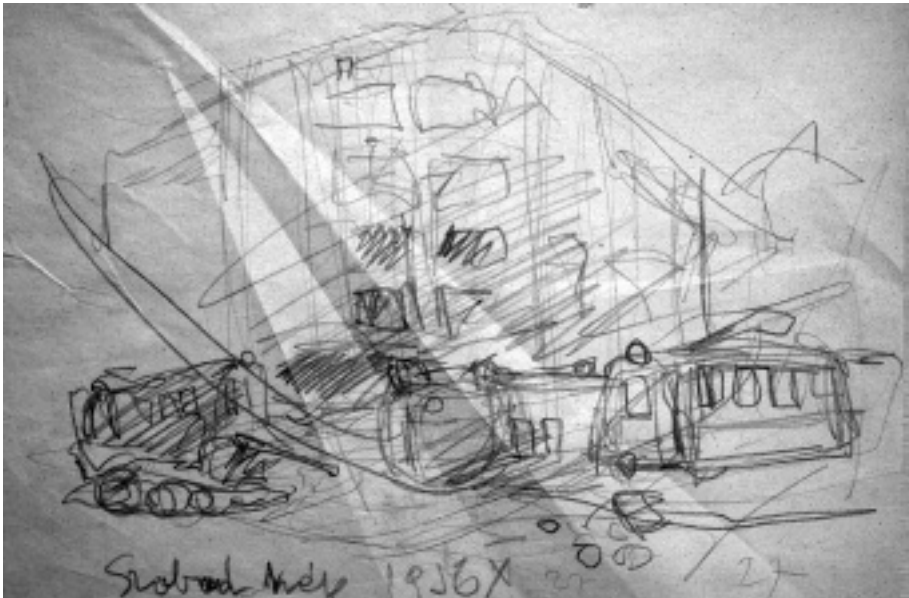
Csík: Igazság? Ami nem érinti őket közvetlenül? Nekik elég, igazság, ha valaki királyi többséggel kimondja, együtt érez velük.

Egyed: Legalább kialakul egyféle vita. Diskurzus...

Csík: Korunk útilapuja. Ja! Társadalmi egyeztetés! Vélemények és anticiklonok. Ezzel megyünk világgá mindannyian. Megéri, Attila?

A Körút Andrassy út felé

Szabad Nép

Egyed: Tudod, hogy azt terjesztik rólad, te vagy. És tudod, ki híresztelte el. Egy éve együtt dolgozunk az ügynökön. Inkább elviselnéd, hogy összesúgjanak a hátad mögött? Hogy *az* működjön tovább, ami az igazságot mindenki számára oly felfoghatóan kicsinnyé teszi?

Csík: Nem vagyok hős. Hiába! A hősokeket felemészette az a sok tárgyalás, plakátozás.

Egyed: De tudod, hogy Herczeg volt, aki rám dolgozott! Ügynök volt! (*indulatosan*) Kurva állami díjas spion! Herczeg volt a *háromperhármas*, nem te, Csík! Gyáva vagy. Te egyszerűen gyáva vagy, Mihály!

Csík: A jó... A te jó kurva anyád! (*súlyos tárgy zuhanásacsapódása hallható*)

Egyed: A tiéd!

Fémes hang hallatszik, a felvétel véget ér.

Lassan feljön egy alappfény a színpadra. Herczeg kissé riadtan ül, Csendes már vele szemben guggol, és beleszív elektromos cigarettájába.

Csendes	(<i>negédesen</i>) Kérünk vizet?
Herczeg	Mit akar tőlem?
Csendes	(<i>feláll, a pulthoz megy, feltol egy potmért, mire egy lámpa élesen belevilágít Herczeg arcába</i>) Büszke rám?
Herczeg	Mit akar velem? Mi a terv?
Csendes	Legyen büszke. A betechnikázás remekül működik.
Herczeg	Kérek. Igen. Köszönöm.
Csendes	Tudod... (<i>ásványvizet tölt egy pohárba</i>) Anyám a légynek sem tudott volna ártani soha. Bár erős nő volt. Felvidéki magyar, régi armalista család. Csehszlovák állampolgár. Eleinte még kommunista is. Tudod te, hogy szupererőből ez még egy filmsztárnak is több, mint a sok?
Herczeg	Kaphatok vizet?

Lassan lemegy minden fény, csak a Herczeget megvilágító fejjép marad. Csík odaviszi neki a vizet.

Csendes	Hány ember kérdezte ezt tőled, Herczeg?
Herczeg	(<i>iszik</i>) Nem ez volt a dolgom. (<i>kissé szentimentálisan</i>) Nem ez volt. Nem vallattam soha.
Csendes	Igyál, Herczeg! Igyál csak!
Herczeg	Mit akar velem? Kérem...

Csendes

Anyám a hetvenes évek közepén jött Magyarországra az egyetem után. Budapesten talált munkát a Lapkiadó Vállalatnál. Beíró lett egy folyóiratnál. Egy színházi folyóiratnál. Ott találkozott egy férfival, akibe beleszeretett. Anyám nem volt túl komplikált lélek. Hitte, amit mindenki hitének vélt. Ha fúj, fázom, ha süt, izzadok. Talán a tizedik randevún a közeli Vörös Csillag moziba ment a férfival. Mostanában illik kissé megint meghatódni ezen a „vörös csillagon”... Még magam is szeretettel gondolok vissza az utolsó november hetedikéi ünnepségre, amit ott töltöttem el. Senki se érti. Az mindenesetre bizonyos, hogy anyám unokabátyja „ellenforradalmi tevékenységért, csempészésért és izgatásért” akkor magyar börtönben ült. Innen kezdődik az én történetem.

Herczeg

Mért meséli ezt?

Csendes

Na, ne viccelj, elvtárs!

Herczeg

Én nem követtem el semmit. Én soha életemben nem ártottam senkinek. Két öreg színész vádaskodása...

Csendes

Fogd be, elvtárs!

Herczeg

Befogom.

Csendes

(odalép elé, megnáncigálja) Hány emberről adtál információt? Hány barátod árultad el? Hány embert ültetnél ragacsos, műmárvány presszóasztalokhoz, hogy megtudd a „titkaik”?

Herczeg

Eresszen el! Kérem! Vén vagyok már.

Csendes

(elereszi Herczeget, beleszív cigarettájába, megnyugszik)

Mindig gyöngé voltál. És mindig gyáva, hogy bevalld.

Herczeg

Meglehet. *(kicsit zibál, zaklatott)* Az életben maradás képessége a tömörítés képessége. Egyszerűsíteni. Mindent a létezés legegyszerűbb szintjén megvalósítani. Redukció. Ezt írják elő az ösztönök.

Csendes

Redukció? *(szembe fordul Herczeggel)* A film után anyámat is meghívta az idegen, egészen Budáig villamosoztak, hogy a Fény presszóban Vermuthot igyanak. A második után zsarolta meg. Megfogta a kezét, talán meg is csókolta, és rámosolygott. Az unokabátyja volt az adu. Az ő sorsára tekintettel kellett jelentenie. Finom játék volt. Szerve, passz, adogatóelőny. Nem is tudta, hogy már terhes velem. Kezded érteni? Innentől kezdve ment tönkre mindenünk. Ezen nem változtatott egy újratemetés. *(meghajt)* A rehabilitáció... *(végigsétál a színpadon)* És Egyed? Hogy kezdődött? Valamelyik próba után a Nemzetiben?

- Még a Főiskolán? Adta magát, hogy rámássz, hiszen bejáratos volt minden szalonba. Leegyszerűsítetted a barátságokat. Ez volna a redukció? A bizonytalanság kiterjesztése mindenkire? Hányan voltak, akikkel ezt tetted?! Nem érezted patkánynak magad?
- Herczeg Megengedi? (*feláll, a fejkép később követi*) Csak önvédelem volt. (*elindul lassan a bal oldali takarás felé*) Talán nem is értheti... Én akkor még szinte gyerek. Választásom alig.
- Csendes Ki ellen védekeztél?
- Herczeg Őszintén felelhetek? (*kitárja karjait*) Magam ellen. Önfeláldozás volt, amit tettem. Áldozat. Csak megpróbáltam kizárni annak esélyét, hogy valódi hibát kövessék el. Hogy szenttelen maradjak magam is. Vagy fanatikus, aki fegyverrel küzd a szabadságért, amiről álmodik.
- Csendes Fegyverrel?
- Herczeg Tele voltam indulattal. Fiatal voltam. Lázadó. A világot a tenyeremben akartam feltartani a fénybe. Egy szebb jövőt álmodtam. Tenni akartam valami fontosat. De választási lehetőség kevés, nem úgy, mint magának. Nem szerettem az úri kaszinót, ami volt a háború előtt. Bár származásom szerint lehettem volna igazgató, illetanár. Vagy lehettem volna rezignált behódoló, mint a többiek.
- Csendes Lehetnél volna gerinces is.
- Herczeg A cselekvő ember nem empatikus. Meggondolatlan, ha valódi változást akar. Áldozatokkal sosem kalkulál.
- Csendes Egyszerűbb volt egy országot túsul ejteni?
- Herczeg (*látszik, hogy egyre magabiztosabb, már nem fél Csendestől*) A tömeg vagy behódol, vagy az utcára megy. Népfőlkelés. Szervezkedik. Harcol. Nem akartam több vérontást... Vagy jobb lett volna bárkinek, ha a nyakukba robbantanak egy szállodát, egy koncerttermet, a repteret? Nem. Én nem akartam halottakat. Csak rendet. Jobb, igazságosabb rendet, a háború és a... forradalom után. Feláldoztam magam, hogy béke legyen.
- Csendes Ennyi? (*felnevet*) A forradalmi érzület? Békés átmenet? Filantróp elgyöngülés? (*felnevet*) Ugyanolyan hűvös udvariassággal adtok el földet, mint hitet, gondolatot vagy háborút. Mért rettegtetek ennyire mindenkitől? Magasabb rendűek vagytok az állandó félelemtől? Jobban dolgozik az agy, ha a testben feszeng a sértett, nyomorgó öntudat?

- Herczeg Minden döntés csak szintiszta félelem. Ezt meg kell értenie.
- Csendes Anyám, ha félt is, tudta, hogy miért kell félni. Képes volt a Fény presszóban két Vermuth után nemet mondani. És viselte, ami jött. Nem is az tette tönkre, hogy tanult ember léteére takarítónőként dolgozott tovább, hogy egyedül nevelt, hanem a mindenkire rákényszerített rettegés. Hogy a bizalmatlanság norma lett. Hogy legkisebb döntése is, ahogy mondtad, népgazdasági kérdéssé fajult. Mert munkátok felelősségét egyedül nem viseltétek volna el. Kicsik voltak. Hát megosztottátok félelmeitek terheit. És aki nem félt veletek, az nyilván nem érezte át vívódásaitok, állhatatos munkátok felelősségét. Az pontosan látta aggódó kisszerűségeket. Pontosán tudta, hogy még a bátornak, a nagyszerűnek is veletek együtt kell szorongani, ha élni akar. És a ti félelmeitekhez idomított és lekicsinyített világban fulladozott. Ez volt „béke”. Amit voltál szíves elgondolni és megfigyelés alatt tartani.
- Herczeg Megfigyelés? *(megáll, a nézők felé fordul, kitarja karját, mire megvilágosodik a színpad és a nézőtér)* Neked pontosan kell tudnod, micsoda gyönyör átlátni az élet egész hálózatát. Mit jelent tudni, hogy másoknak valódi sorsa van. Nehezen kiválasztott kártyák szerint élt életük, hibás következtetések és rossz döntéseik. Játék! Te mindenkit kihallgatsz, ismered őket, értened kell, hogy az egész csak keresztretjtvény, nem egyéb. Én mindenki szemével látok. Ennyi a bűn, ami nekem felróható. Sosem a magam érdekét nézem, én az egészet látom. Hiánytalanul. Általatok. *(csettint, a fény lemegy, csak az őket megvilágító lámpák égnek)*
- Csendes *(ráüvölt)* Ül vissza!
- Herczeg *(biccent, talán meg is hajol, elegánsan visszamegy a székhöz, leül, hátradől és keresztbe teszi a lábát. Rágyújt. Kifújja a füstöt.)* Nagyon kérlek, ne tegezz! Hallgass ki. Vádolj. De legalább az alapvető udvariasságot ne hanyagoljuk el.
- Csendes Cinizmusod aprólékosan kidolgozott. *(Az arcába kiabál)* Kiket adtál ki? Kikről jelentettél Egyeden kívül?
- Herczeg Ne hidd! Semmi gyakorlás. Csak markírozás. Improvizáció. Mint a prágai tavasz.
- Csendes Na ne mondd! A helyzet iróniáját is érzékeled? Hogy te vagy a kihallgatott?

Herczeg És? Mit tervezel velem? Megversz? Feladsz? Egy öltözői beszélgetés miatt? A helyzet alapján változott. Nem elég a vád. Vagyis, nem mindenkinek. Megvannak Egyed bizonyítékai? Vagy a csak a szokásos színházi locsogás a magnószalagon?

Csendes Kicsinállak.

Herczeg Mért nem teszed?

Csendes *(Hosszan nézi, nem felel, aztán megfordul, és elindul a másik oldal felé)* Tudod... Az apám egy feltevés. Annak hipotézise, hogy mégiscsak van feladatom. Nem túl nagy, nem is éppen dicső. Hogy életben tartsam anyám emlékeit.

Herczeg Anyád?

Csendes Nem volt munkahely, ahol apám utána ne nyúlt volna valahogy. Még a munkakönyvét sem adta át, már tudták, hogy baj van vele. Minden jellemzés szerint megbízhatatlan alak. Spicli. Bomlasztó egyén. Megszégyenítette ahol lehet. Jó asszony volt... Ezt kapta velem. Két Vermuth és egy kefézés után. *(elindul Herczeg felé)* Lehet, hogy mégis feljelentelek! *(előveszi a mobilját)*

Herczeg Tedd! Micsoda régi rutin. Vicék és kövér gazdasszonyok módszere. De jó. Kiderül, ügynök voltam. Na és? Történik valami? Az országnak lesz egy rovott múltú Kossuth-díjasa. Gyógyírt jelent? Engesztelést?

Csendes Igazságot.

Herczeg Igazságot? Látod, most büszke vagyok. *(elismerően mosolyog)* Pont olyannak látlak, mint egykor magamat. *(Csendes kinyomja a telefont)* Egy büszke, állhatatos, erős... Idealista.

Csendes Nem... Én nem! *(tehetetlenül áll)* Nem vagyok olyan...

Herczeg Az elszántság a tekintetedben. A gyanú! Hogy valami rosszul működik.

Csendes Én nem vagyok olyan, mint Te!

Herczeg És tudod mit? Megtisztelve érzem magam. Belátom, sokat hibáztam. De nem gondoltam volna, hogy bármikor olyan fontos leszek, amilyenné most te teszel. Sosem voltam még ennyire érdekes senkinek. Lear-ként nem voltam soha ekkora. Szinte vágyom rá, hogy újságban lássam viszont magam és a vádjaid. Öreg bohóc vagyok, és rám már alig valaki figyel.

Csendes Nem vagyunk hasonlók! Tudod, te milyen vagy? Mint amikor vonzó nő után lépsz be az egyetlen mosdóba. A

- levegőben összekeveredik a csábító parfüm és a szarszag. Simulékony vagy, mint egy ünnepi beszéd. De belebuksz ebbe...
- Herczeg Hidd el, pontosan látom a dolgok menetét. Nyilván lesz, aki börtönbe küldene. De a nép szereti érzékeltetni, hogy hatalma van. S a megbocsátás az egyetlen, amivel ez demonstrálható.
- Csendes Hátha mégse! Lesz, aki nem tudott felejteni. Aki a bíróságon ellened tanúskodik.
- Herczeg Nézd, az meg éppolyan, mint te vagy én. Retteg attól, hogy a dolgok nélküle is működnek valahogy. Ő közénk való. Tettek és elvek embere. Én is csak bizonyítani akartam, ő is, te is. Egy jobb világ reményében használunk néha kifogásolható eszközöket. Azok érdekében, akik képesek felejteni és megbocsátani. Nélkülünk védtelenek. És mi ezt pontosan tudjuk. Mi, akik egyben és hiánytalanul látjuk az igazságért vívott nemes küzdelmüket. Ezért figyeljük őket. Ezért a lehallgatás. Félő aggodás és önfeláldozás. Csak mi emlékeztethetjük őket, hogy még nem minden tökéletes. Nélkülünk olyanok lennének, mint egy amnéziás.
- Csendes *(elkeseredetten)* Százvezrek haláláért vagy felelős!
- Herczeg Micsoda grandiózus szavak! Kárpátok mondatokból! Százvezrek. És én ellenük? Minket összekötnek ismereteink és szándékaink. Ők meg csak gyilkolják egymást. A haragban, a békétlenségben nyer értelmet az életük. A feloldozást nekünk köszönhetik.
- Csendes Neked nincs lelkiismereted.
- Herczeg Ennyit tudsz mondani? Nem vagy te átlagos, ne számítsd magad az *átlag* közé. Ne építs demagóg fordulatokra, csak ha velük beszélsz. Magunk közt vagyunk. Az egész arról szól, hogy a tömeg mindig szeretne csöndesnek látszani. Fegyelmeztettek. Méltóságtelinek. Nem jók, de a *jóság* látszata az egyetlen, ami számukra elérhető. Állatmentés, adakozás, egy százalék. Mi vagyunk az az egy százalék. Akik tudják, nem ezen múlik a jövő. Hogy neked vagy nekem van-e igazam, nekik lényegtelen. Az a kérdés, kinek a gazságát képesek többen megbocsátani.
- Csendes Akkor sem hagyhatom annyiban. Lebecsülöd az embert, mert nem ismered. Számodra csak célszemély, tereptárgy betechnikázható lakás. És itt is csak kiszolgáló személyzeted. Öltöztető, kellékes, büfé.

Herczeg Igaz, rettentő alak vagyok. Méltányolom. Na! Jelents fel! Légy kiszivárogtató. Puszták Snowden-e. Ugyanazt kell majd lejátszanod velem, amivel vádolni fogsz. (*megint rágyújt*) Meséltél anyádról. Jobb idők járnak. Kár, hogy nem érte meg.

Csendes Négy éve ment el. Egy életen át menekült a szégyen, a gyanú és a megaláztatás elől. Neki fogadtam meg, hogy ha él, megbosszulom.

Herczeg Így persze minden helyére kerül. Ha rájössz, ki az apád. És ha még él... egyáltalán. Nemes indulat! És persze... őszinte sajnálatom! Nem is szabad megbocsátani soha!

Csendes Ne hogy azt hidd, megúszod ennyivel!

Herczeg Nem, hát persze, nem hiszem. (*elmosolyodik*) Tényleg felvettél mindent, ami történt velünk? Akkor hallgassuk tovább! Már élvezem.

Csendes nem válaszol, csak elindítja a következő felvételt. Fémes hang hallatszik, és mintha feszültségingadozás lenne, vibrálva kialszanak a fények.

Ajtónyitódás hangja hallatszik, majd Marika, az öltöztető elhaló hadarása.

Marika: Rögtön hozom, művész úr! Azt sem tudom, hol áll a fejem. Az előbb elment az áram, Jenő meg az alagsorban, nekem kellett fázisceruzával kimélnem, melyik áramkörben van a hiba. Még jó, hogy a világosítók igen lelkiismeretesek, legalább a dimmerekre nincs gondom soha.

Hallatszik, hogy belép valaki

Egyed: Te vagy, András?

Herczeg: Nézz a tükörödbe. Megtudod.

Egyed: Anélkül is. Így bejönni csak te tudsz. Figyelemfelhívóan észrevétlenül.

Herczeg: Szakma.

Egyed: Tüntető szerénység. Színpadon is. Sosem mész a közepébe. Ahol a cselekmény zajlik. Távol a tömegtől. A többség nem érti. Cézár mit akar? Ezért mindenki téged figyel.

Herczeg: Most udvarolsz? Csak fortélyok. Te is tudod.

Egyed: A mágikus jelenlét a jelen nem levés.

Herczeg: Meglapulni a fényben.

Egyed: S mi járatban? Összemandanád a szöveget?

Herczeg: Hallom kitalálsz.

Egyed: Parancsolsz?

Herczeg: Ugyan már, Attila! Ne járjunk felesleges köröket. Gondoltad, hogy épp én nem tudom meg, mit tervezel?

Egyed: Nem voltak illúzióim. Hogy tudtad meg?

Herczeg: Szakma.

Egyed: Vagy úgy. És mióta is? Mikor írtál alá nekik? Tudom, de... Tőled szeretném hallani.

Herczeg: Emlékszel az Otellóra a főiskolán? A büfében ültünk. A nap ragyogott a Rákóczi úton. Azt mondtam, megvan. Te azt hitted, a szerepnek örülsz. Apád pálinkájával ünnepeltél. Örültél neki. Bár elmondhattam volna, hogy mire koccintunk mi ketten, akkor délután.

Egyed: Kellemes emlék. Május volt. És mondd, csak szakmai kíváncsiság vitt?

Herczeg: Jobbá akartam tenni a világot. És mellel, igen. Érdekes játék volt két figurát alakítani.

Egyed: Tönkre foglak tenni, tudod?

Herczeg: Tönkre. Tudom. Minden szerepet megkaptál. Díjat is. Mögöttem voltam, ahol csak lehet. Én nem ártottam neked. Segítettem.

Egyed: Igen. Ezt el is hiszem. Hogy valahol lojális akartál maradni ahhoz, akiről azt hitted, én vagyok.

Herczeg: A barátod voltam.

Egyed: Már nem. Attól a pillanattól nem voltam ugyanaz. Ahogy senki sem, akiről jelentettetek.

Herczeg: Megtagadod, ami volt. A próbákat, a közös berúgásokat a Platán teraszán? Hogy együtt felhívtuk azt a kritikust, aki rólad, Attila, rólad rosszat írt, és megfenyegettük, hogy a párközpont helyesbítést akar?!

Egyed: Igen, akkoriban úgy tűnhetett, barátok vagyunk.

Herczeg: *(kiabálva)* De hiszen a barátod voltam! Az egyetlen barátod, aki segített neked!

Egyed: Igazából már nem lehettem az. Tükörben láttál. Tükörnek mutattad magad.

Herczeg: Elég!

Ütés hangja hallatszik, reccsen a csont, Egyed felkiált

Herczeg: *(elvakultan)* A barátod voltam! A barátod!

Egyed: *(nyögve)* Megörültél?

Herczeg: A barátod voltam! Nem veheted el tőlem a barátságodat!

*Éles hangot hallani, ahogy egy tört kihúznak hüvelyéből,
felborul egy szék, aztán csak Egyed kiáltása és börgése, amíg
a felvétel hallható.*

*Nagyon lassan úszik fel a fény. Herczeg hanyag tartással, keresztbe tett lábbal ül.
Hosszan hallgatnak.*

Herczeg	Nos! Ezek szerint öltem is. Nyomós okod van feljelenteni. Mire vársz?
Csendes	Megölted Egyedet.
Herczeg	Nem hagyott más választást.
Csendes	A barátod volt.
Herczeg	Hiú alak volt. Izzadtan igyekezett fontossá tenni magát. Érdeklődés is vált volna pár hónapig. Rólunk beszéltek volna újra! Megint mi, ketten, ahogy annak idején, Jágó és Otelló. Bearanyozhatta volna pályánk utolsó napjait. De csak magának akarta a címlapot.
Csendes	Nem hagysz magadnak egéretut. Bocsánatot kérhettél volna. Legalább. De te megölted.
Herczeg	„A legjobb tudásom szerint igyekeztem... Nem kérek bocsánatot. Kitől kellene...?” Tőlük? Nekik most jól jön a múlt. Gerinceségük bizonyítéka csak én vagyok. Hogy valaha tiltottak voltak. Hogy nem tűrték a támogatást. <i>(nevet)</i> Tudod mi volt a téma? A nők. Meg, hogy kinek van csempészett farmere. Ezek! <i>(legyint)</i> Nem voltak elveik soha.
Csendes	Kissé elbizakodtál.
Herczeg	Gondolod? Telefonálj már! Könyörögni kell?
Csendes	Ne kapkodjunk el. Ez új helyzet. Kérhetnék tőled bármit.
Herczeg	Helyes. Kérj! <i>(feláll, ezzel teljes fénybe borul a színpad eleje, s amerre megy, kigyúlnak a reflektorok)</i> Nincs mit védened. Ezért nem érdemes bekeményíteni. Kopott széksorok. Háromszáz néző esténként, úgy-ahogy. Fénye vesztett tükör, alumíniumból esztergált ál barokk keret. Függöny helyett mindig csak sötét, akusztika híján hang-erő. Szöveg helyett átértelmezés. A hátsó színpadon romok. Dísztet? A pusztulás sivár képe elég. Mit kérsz? Szeretnéd tudni, milyen Színházban játszani? Beosztást? Garantált hitelt? Kérj! Megkapod.
Csendes	Vagy gyilkosként ítélnék el...
Herczeg	Amit csak akarsz.
Csendes	Vagy ügynökmúltad lesz napi hír.

Herczeg Nehéz kérdés.
Csendes A kettő együtt túl erős. Kioltja egyik a másikat.
Herczeg Hát nem ezt mondogatom? (*megáll az immár fényárban álló színpad közepén, kitarja karjait*) Felejtsük el! Bármit megkaphatsz, bármit, amiről csak álmodni mersz!

Csendes Bármit?
Herczeg Bármit.
Csendes Vedd le a zakód!

Herczeg leveszi.
Csendes Gyere ide!
Herczeg előzékeny mosollyal odamegy a hangpulthoz
Csendes Ülj le! Ülj már le, ne nézz! (*sorban lekapcsolja a lámpákat, egyetlen marad égve, aminek fényében ketten állnak*) Azt kérem, írd le mindent, amit elkövettél. A besúgottakat. A kivallatottakat. A megzsaroltakat. A félelemben tartottakat.

Herczeg Ezt nem tehetem.
Csendes (*elővesz egy revolvért*) Itt a papír, a toll. Láss neki!
Herczeg Lehetetlent kérsz. Nem áll hatalmamban. Azt megtehetem, hogy bevallom, leszúrtam Egyedet. Mire mérsz vele? Te nem egy gyilkoson akarsz bosszút állni, hanem a fél huszadik századon. És én nem vallhatok a fél huszadik század helyett. Ez már történelem.

Csendes Van benne elgondolás. A legjobb lenne, ha lelőnék.
Herczeg A szívemből beszélsz. (*feláll*) Lőj!
Csendes Viszont azzal jelentéktelenné tenném azt, amiért meghalt Egyed. Ül vissza!

Herczeg (*visszaül*) Gondolod, amúgy elneveznek róla egy közterületet? Meg kéne tanulnod elengedni a stresszt. Én tudom, hogy mi értenénk egymást, ha nem feszülnél be mindig annyira. Most is rám szegezted a pisztolyod. Honnan van? És hogyan tartod? Ez nem petrencés rúd. Egyáltalán, golyó a csőben? Vagy nekiállsz a závarzattal bibelődni, mielőtt?

Csendes Egyszer anyámtól... A Várban sétáltunk iskola után... Megkérdeztem, miért nem tud megbocsátani. A Hadtörténetibe akartam menni. Az ember képzeletét megmozgatja, hogy milyen ötletes módokon lehet sürgetni a halált.

Herczeg Tudod mi volt mindig is a legnehezebb? A meséitek. Sűrű, bő szaft a csekélyke lényeg körül. Végighallgatni minden alkalommal maga a kínszenvedés. A jelentésben

visszaidézni a pedig gyakorlatilag lehetetlen küldetés. El sem tudom mondani, milyen unalmas volt néha a „megfigyelés”.

Csendes Lenéztem a Déli pályaudvarra, és arra gondoltam, valamelyik vagonban ott az apám. Szerettem a budai hegyeket. Onnan rálátni a városra. És a városban valahol ott volt biztosan.

Herczeg Magasles taktika. A várost szektorokra osztani. Szűkíteni a kört. Kiszúrni, és messziről, távcsővel követni a célszemélyt.

Csendes Azt mondta, már régen megbocsátott. Megbocsátott, amikor megszülettem. Jó asszony volt! És én épp emiatt nem hagytam annyiban. A megbocsátást nem lehet megbocsátani. Csak elfogadni. Ha lett volna apám, és neki én is megbocsáthatok, talán. De így csak a város távoli képe maradt nekem. És benne egy csomó idegen, gyanús alak.

Herczeg *(felkiált)* Dönts már, az Istenért! Lőj le vagy telefonálj!

Csendes Van még egy felvételem.

Herczeg Nem apróztad el.

Csendes Huszonegyedik század! Magától dolgozik.

Herczeg Kezdem sajnálni, hogy nem most vagyok fiatal.

Csendes Ez Egyed halála után készült az időköd szerint. Talán ezen is hallható lesz.

Herczeg *(vállat von)* Megfigyeltnek lenni végül is kivételes.

Csendes elindítja a felvételt, de most nem sötétül el a színpad. Csendes mintegy lejárja a színpadon, ami hallható.

Léptek zaja hallatszik (Csendes a takarás felé siet) Távoli nyikorgás hangja. (Csendes megtorpan)

Herczeg: Mit tervezel?

Csík: Eressz!

Herczeg: Nem teheted! Már késő. Már mindenhez túl késő.

Csík: Ez nem mehet így tovább!

Herczeg: Félted a bőröd, mi?

Csík: El kell mondanom! Te mindenkit belekeversz.

Herczeg: Meg kell értened, hogy ezt nem hagyhatom. Nem derülhet ki. Elemi érdek, hogy a híresztelések ne nyerjenek igazolást. Amíg a pletyka él, él az igazságba vetett remény.

Csík: Ezt, mint „hazafi” mondod.

Herczeg: Istenem, hogy tudtok dobálózni ezekkel a szavakkal meg idézőjelekkel. Toleráns, hazafi, áruló. Ahogy fuldokló kapkod a levegő után.

Csík: A fiadnak is ezt mondd?

Herczeg: Hát ezt is kiderítettétek.

Csík: Hogy Csendes, ez a jólelkű hangmérnök a fiad? Mindent tudunk, és megtudja az egész társulat...

Csendes lassan megfordul, a pisztolyt Herczegre szegezi.

Herczeg: Nem, azt már nem, drága barátom! Nem! A fiamat nem hagyom, nem hagyom, hogy belekevered!

Drót pendülés hallatszik, aztán Csík hörgése, kapálódzása.

Csendes némán áll a járás előtt, láthatóan nincs magánál. Herczeg rágyújt egy cigaretára.

Herczeg

És már azt hittük, nem lesz fordulat. *(feláll)* Kétkörös lemaradás, fiam. Már a rajtod rosszul sikerült. Én mondtam, hogy dönts! Hogy tegyél valamit végre. De te meg a morál, két jó pajtás! Elcsatangoltatok. Na, akkor már tudjuk, hogy Csíkot is én tettem el láb alól. Hogy én vagyok az apád, akit annyira keresel. Hogy anyád életét is én keserítettem, amíg lehetett. Az egyetlen volt, aki nem hagyta magát. Az egyetlen, akit igazán szerettem. Azok közül, akiknek irányítani igyekeztem az életét. Jó asszony volt. Erős. Megtagadott. És ott, a Fény presszóban, a Mártírok útja elején, azt a pár randevút, azt a kevés hitet is elvette tőlem, hogy az önfeláldozáson túl lehet saját életem. Kicsi, huzatos, szűk és dohos önálló döntéseim. Mint bárkinék. Ne állj már úgy, mint utcai performansz a sarkon! Flash mob helyett gyilkolj! Öld meg apád! *(nézi Csendest)* Na! Azt hiszed, nem tudtam, hogy ez lesz? Nézzük csak! Hány éve játszom nagyobb-nál nagyobb szerepeket? Ötven, hatvan, hetven? Csak Cézár négyszer voltam. Már az első felvétel után tudtam, hogy nagyszerű leleplezésed terve romba dönthető. *(karikírozza Csendest)* Gyilkos? Vagy ügynök? Gyilkos? Ügynök? Az erkölcs schengeni határai. Száguld szertesztét. Te pedig az örök tépelődésbe számúztad magad.

Jobb oldalon belép Csilla. Döbenten megáll, aztán Herczeg intésére félénken elindul a színpad belseje felé.

Herczeg A dupla özvegy. Bravúros cselszövő. Drágám! A Pavillonban az asztal. Amolyan halotti tor. Adél, Míró, Kocsics. Ha akarod, a nyomozód is hozhatod. *(Csendesre néz)* Vele ne törődj. Még igen sok dolga van.

Csilla *(szörnyülködve nézi a pisztolyt)* A fényképekért jöttem.

Herczeg A fényképekért.

Csilla *(elszántan)* Komoróczyra vallottam. A sálját Csík kezébe adtam. Kérem a fényképeket.

Herczeg Csak nem gondolod, hogy?! Ugyan! Ugyan. Szeretem azokat a képeidet. *(elindul a hangpult felé, kiveszi a CD-t vagy pendrive-ot)* Annyira sajnálom, fiam, hogy ez a világ belőled felmosórongyot csinált. Barátod, nőd nincs. Csak a „hobbid” érdekel. Egy rögeszmében élsz. Végtelesen együtt érzek veled.

Csendes *(mint, aki álomból ébred, nehezen, száraz hangon beszél)* Amióta az eszemet tudom, állandóan résen vagyok. Én kerestelek, de végig, mintha engem figyeltek volna. Fügövé lettem ettől a tudattól. Azért kezdtem a „lehallgatásokat”. Elterelte a figyelmem mások élete. Így is. Alig alszom. Nyugtatókat szedek. És már gyűlölni se tudlak. Te nem vagy az apám.

Csilla Az apád?

Herczeg Persze, hogy nem. Az apád egy feltevés. Te mondtad. *(Csillának)* Talán idegösszeomlás. Nem kéne orvos? Ilyenkor jobb, ha megértőnek mutatjuk magunk.

Csendes Nem vagy. Nem vagy, csak Cézár, és Cézár halott! *(elsüti a pisztolyt, Herczeg összeesik, Csilla sikítva odarohan)*

A Nyomozó rohan be jobb oldali takarásból. Meglátja Csendest, aki még mindig maga elé tartja fegyvert. Lassan az övéhez nyúl, előveszi a saját pisztolyát.

Albert Tegye le! Lassan tegye le a fegyvert!

Csendes Nem vagy az apám! Cézár halott! *(a fegyvert célra tartja, megmozdítja, mintha a Nyomozó felé, aztán tüzel)*

A Nyomozó is rálő a fiúra. Csendes összeesik. A Nyomozó odarohan a holttesthez.

Albert Sosem lesz vége?

Herczeg *(lassan felül, a vállán lövés nyoma)* Addig arat a halál, amíg valaki mindenki életének nem tud megbocsátani. Azt mondják.

Csilla *(odaszalad a Nyomozóhoz)* Jól vagy?

Albert Épp téged kerestelek.

Csilla Engem? Tudtam, hogy még ma visszajössz.

Herczeg Micsoda szörnyű éjszaka.

Albert Mi történt itt egyáltalán?

Marika lép be a bal oldali járásból, majd belebotlik Csendes testébe. Felkiált.

Marika Édes Istenem! Lőtt seb. Bemeneti nyílás a mellkason.

Herczeg Ez a fiú, felhasználva a színházi technikát, pro forma a közvagyon, mindenkit lehallgatott. Abban élvezkedett. Figyelte, felvette az életünk. A mindennapjaink. A szerelmeink. A gyötrődéseink. Beteg, nagyon beteg volt szegény.

Marika Azonnal meghalt. Pontosan szíven találta.

Csilla Be volt gyógyszerelve. Mondta. *(Nyomozóhoz)* Köszönöm!

Albert *(Csillához)* Szerettem volna meginni egy italt. Csak egyetlenegyet.

Herczeg Rájöttem az egészszre. Tudjátok, van ez a szokásom. Hogy ha el is marad, én akkor is. Itt volt a színpadon. Épp azt hallgatta, ahogy Bella és az az új stúdiós fiú... Felelősségre vontam. Össevesztünk. Csilla már akkor érkezett, amikor fegyverrel fenyegetett.

Albert előveszi a telefonját, telefonál.

Csilla Megvárlak.

Marika Szegény fiú! Hogy mehetett így tönkre?

Ica lép be a jobb oldalon.

Ica Húsz éve figyellek benneteket. Észre sem vesztek, ha sajog a lábam, ha fáj a fejem. Az anyám osztályidegen volt. Nem felvételizhettem. Munkát a Cipőgyárban kaptam, a szalagon. Mindig mosolygok. Nem is mondom, ha bármi bajom van. Értetek élek. Kijártam azt is, hogy előadás után ne kelljen rögtön hazamenni. És tessék! Hogy majd a fiatalabbak. Francot!

Marika Megpervezül mindegyik férfi. 1968-ban a Lenin MGTSZ-ben dolgoztam Szolnokon. Öltöm a csirkét. Csinosnak nem mondható munkaruhámat egy egészen közönséges hétköznapi az öltözőktől a telep bejáratához vezető folyosón a derekam fölé rántotta a művezető.

Adél érkezik középen, az egyik hátsó járás felől.

Adél Mindenki itt? Hát nem szabadultok? A Pavillonban meg az asztal üres. Géza már ott van. Hívott. Unja magát. Herczeg művész úr a földön. Őt kerestem, indulhatunk-e? Mit gyakoroltok? *(meglátja Csenedest)* Jézus! *(leteszi a telefont)* Csak neki nem lesz feltámadása.
Ica Csupa egyszerű ember, tankönyvbe illő, példás proletárok.
Albert *(Herczeghez)* Mindjárt itt az orvos. A vallomását majd a kórházban jegyzőkönyvbe veszem.
Herczeg Csak amíg még van kitől kérdezni, fiatalember, csak amíg él, aki felelni tud.

Dr. Zsálya érkezik feldúltan.

Dr. Zsálya Minek nekik akciófilmek? Őlik egymást, ahol lehet. A forgatókönyvírók, meg vért izzadnak hogy valami újat mutassanak, *(letérdel Csenedes mellé)* Szakvéleményem szerint, ennek annyi. *(Albertnek)* Te meg, Főhadnagy, holnap reggel hívd fel a fiad! Még szüksége lehet rád.

Lassan lemegy a fény, csak Csillán, Alizon, Marikán és Icán marad egy-egy gép a félhomályban.

Marika Akkor én mentem! Még elterjed rólam, hogy kémkedek utánuk. A humán vezető hívott egyszer félre, Tégláné Molnár Györgyi, sohasem felejttem, ő mondta el, nem *tetszenek* nekik a kommentjeim.

Felmegy a fény a közönség felé forduló Alizra.

Aliz Nem vagy benne a brancsban, nézett a szemembe. Nagyon gyanús. Hát nem értetted meg a leckét? Miféle titkaid vannak? A Pavillonban volna helyed. Mi odajárunk.

Ica

A szemembe nézett, és tudtam, hogy tetszem neki. Mit tehettek a szóbeszéd ellen? Hogy én náci? Hogy én liberális? Nem vagyok semmi, úgy élek, nulla vagyok. A szemembe nézett, de nem mondta, konkrétan mire gondol, csak azt súgta: „lépj be közénk!” Olyan legyél, mint mi. Ha „más” vagy, ne mutasd. Ezután kacsintott. Nekünk nem illik „kilógni”. Lépj be közénk!

Skandálni kezdi.

Lépj be közénk!

És jól keveredj!

Tudd a helyed!

Lépj be közénk!

Aliz és Marika is bekapcsolódik a skandalásba. Közben megérkeznek a helyszínelők, a hullaszállítók, munkához látnak. Csilla átöleli Albertet, Albert megcsókolja Csilla homlokát. Dr. Zsálya feláll, a színpad széléhez sétál. Úgy mondja a hullaszállítóknak.

Dr. Zsálya

Kétféle igazság van. A morális és az empirikus. És ez mindkét szempontból halott. Elszállunk, mint pezsgődugó az ünneplő tömeg felett.

Női kórus

Mi hallgatunk rólad!

Ezt teheted.

A gyilkos, a téglá,

megfigyeled majd,

életed része,

a szomszéd, a boltos,

megfigyelőknek

megfigyelője,

tudd a helyed!

De mondd, ki a spicli?

Mondd, ki vagyunk mi?

Mondd, ki a tettes?

Mondd, ki a tettes?

Mondd ki, a tettes...

Lassan minden elsötétedik. Csend.

Vége